

"Дене шынықтыру және спорт туралы" Қазақстан Республикасы Заңының жобасы туралы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 30 қыркүйектегі № 1017 қаулысы

Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

«Дене шынықтыру және спорт туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы Қазақстан Республикасының Парламенті Мәжілісінің қарауына енгізілсін.

Қ а з а қ с т а н   Р е с п у б л и к а с ы н ы ң

Премьер-Министрі

С. Ахметов

Жоба

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЗАҢЫ Дене шынықтыру және спорт туралы

Осы Заң дене шынықтыру және спорт саласындағы қоғамдық қатынастарды реттейді, бұқаралық дене шынықтыру, әуесқой және кәсіпқой спорт қызметін қамтамасыз етудің және оларды дамытудың құқықтық, ұйымдық, экономикалық және әлеуметтік негіздерін айқындайды.

1-тарау. Жалпы ережелер

1-бап. Осы Заңда пайдаланылатын негізгі ұғымдар

Осы Заңда мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

1) ардагер спортшы – жас шамасы спорт түрлері жөніндегі қағидаларда спорт түрінің ерекшелігі ескеріле алына отырып айқындалатын, спорттық мансабын аяқтаған жоғары дәрежелі спортшы;

2) әуесқой спорт – азаматтарға өзінің спорттық шеберлігін жетілдіруге және спорттың әр түрінде жоғары нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік беретін бұқаралық спорт қозғалысы;

3) бұқаралық спорт – дене жаттығуларымен айналысуға тарту және спорттың әр түрінде спортта дарынды балаларды және жасөспірімдерді анықтау мақсатында халық арасында дене шынықтыруды дамытуға ықпал ететін бұқаралық спорт қозғалысы;

4) бірыңғай спорттық сыныптама – спортшылардың шеберлік деңгейін немесе жаттықтырушылар мен спорт төрешілерінің біліктілік деңгейін айқындайтын спортшылардың, жаттықтырушылардың спорттық атақтары, разрядтары және спорт төрешілерінің санаттары жүйесі;

5) дене тәрбиесі – дені сау, дене бітімі және рухани жағынан жетілген өскелең

ұрпақты қалыптастыруға, адамның денсаулығын нығайтуға, жұмысқа қабілеттілігін арттыруға, шығармашылық ғұмыры мен өмірін ұзартуға бағытталған педагогикалық процесс;

6) дене шынықтыру даярлығы – адамның дене шынығуы қасиеттерін тәрбиелеуге және функционалдық мүмкіндіктерін дамытуға бағытталған педагогикалық процесс;

7) дене шынықтыру – мәдениеттің ажырамас бөлігі, адамның дене бітімін және зияткерлік қабілеттерін дамыту, оның қозғалыс белсенділігін жетілдіру және саламатты өмір салтын қалыптастыру, дене тәрбиесі мен дене бітімін дамыту арқылы әлеуметтік бейімдеу мақсатында қоғам жасайтын және пайдаланатын, рухани және материалдық құндылықтар жиынтығын білдіретін әлеуметтік қызмет саласы;

8) дене шынықтыру (дене шынықтыру-спорт) қозғалысы – халықтың дене шынықтыру деңгейін арттыруға, жеке және заңды тұлғалардың дене шынықтыру мен спортты дамыту жөніндегі нысаналы қызметіне жәрдемдесетін әлеуметтік қозғалыс нысаны;

9) дене шынықтыру және спорт жөніндегі әдіскер (бұдан әрі – әдіскер) – оқу-жаттығу процесін әдістемелік қамтамасыз етуді және оған басшылық жасауды, дене шынықтыру-сауықтыру және спорттық іс-шараларын өткізуді жүзеге асыратын, кәсіби білімі бар жеке тұлға;

10) дене шынықтыру және спорт жүйесі – халыққа дене тәрбиесін беру және дене шынықтыру мен спортты дамыту мақсатындағы қызметті жүзеге асыратын жеке және заңды тұлғалардың жиынтығы;

11) дене шынықтыру және спорт саласындағы жергілікті атқарушы орган – тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік аумағында дене шынықтыру және спорт саласындағы мемлекеттік реттеуді жүзеге асыратын жергілікті атқарушы орган;

12) дене шынықтыру және спорт саласындағы маман – дене шынықтыру және спорт саласындағы қызметті жүзеге асыратын тұлға;

13) дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган – дене шынықтыру және спорт саласындағы мемлекеттік реттеуді жүзеге асыратын орталық атқарушы орган;

14) дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттары – азаматтардың дене жаттығуларымен, спортпен айналысуына және спорттық іс-шараларды өткізуге арналған арнайы жабдықталған (соның ішінде спорттық керек-жарақпен) объектілер (алаңдар, үйлер, ғимараттар);

15) дене шынықтыру-спорт ұйымы – негізгі қызмет түрі ретінде дене шынықтыру және спорт саласындағы қызметті жүзеге асыратын заңды тұлға;

16) Дүниежүзілік арнайы олимпиада ойындары «Спешиал Олимпикс» – мүгедектер мен зияткерлік мүмкіндіктері шектеулі адамдар арасындағы спортшылар арасында өткізілетін халықаралық қысқы және жазғы жарыстар;

17) Дүниежүзілік Универсиада – студенттер арасында спорттың әр түрі бойынша

өткізілетін кешенді халықаралық қысқы және жазғы жарыстар;

18) жаттықтырушы, жаттықтырушы-оқытушы – спорттық кәсіби білімі бар, спортшыны даярлаудың оқу-жаттығу процесіне және оның спорттық нәтижелерге қол жеткізуі үшін жарысушылық қызметіне басшылықты жүзеге асыратын жеке тұлға;

19) жаттықтырушыны, спорт дәрігерін біліктілігінен айыру – жаттықтырушыны, спорт дәрігерін допингті пайдаланғаны, халықаралық және республикалық спорт ұйымдары (федерациялары) бекіткен нормаларды бұзғаны, сондай-ақ мінез-құлықтың моралдық-этикалық нормаларын және дене шынықтыру мен спорт туралы заңнамада белгіленген міндеттерді бұзғаны үшін еңбек (кәсіби) қызметінен шеттету;

20) жергілікті спорт федерацияларын аккредиттеу – тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктегі жергілікті спорт федерацияларының спорт түрін (түрлерін) дамыту жөніндегі өкілеттіктерін жергілікті атқарушы органның тану рәсімі;

21) жоғары дәрежелі спортшы – Қазақстан Республикасы құрама командасының (спорт түрі бойынша ұлттық құрама команданың) мүшесі болып табылатын және (немесе) «Қазақстан Республикасының Спорт шеберінен» төмен емес спорттық атағы
б а р с п о р т ш ы ;

22) жоғары жетістіктер спорты – спортшылардың спорттық жарыстарда барынша мүмкін болатын спорттық нәтижелерге немесе жеңістерге қол жеткізуін көздейтін
с п о р т с а л а с ы ;

23) кәсіпқой спорт – спорттық ойын-сауық іс-шараларын (жарыстарды) ұйымдастыруға және өткізуге бағытталған, оларға дайындалғаны және қатысқаны үшін спортты кәсіби қызметі ретінде таңдаған спортшылар азаматтық заңнамаға сәйкес сыйақы алатын спорттың құрамдас бөлігі;

24) кешенді ғылыми топ – спортшының функционалдық жай-күйін, резервтік мүмкіндіктерін, даярлығының психологиялық және техникалық деңгейін бағалауға бағытталған, ғылыми-әдістемелік, медициналық-биологиялық, психологиялық зерттеулер жүргізу үшін құрылатын білікті мамандар тобы;

25) Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің тестілері – балалардың, жастардың және ересек тұрғындардың дене шынықтыру даярлығына қойылатын нормативтік талаптардың жиынтығы;

26) Қазақстан Республикасының штаттық құрама командалары (спорт түрлері бойынша ұлттық штаттық құрама командалар) – Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасында көзделген қаржылық жағдайларда спорттық қызметті жүзеге асыратын және Қазақстан Республикасы Мемлекеттік туының астында халықаралық спорттық жарыстарға қатысатын спортшылардың, жаттықтырушылардың, отандық және шетелдік мамандардың ұжымдары;

27) мектеп спорты – бастауыш, жалпы орта білім беру ұйымдарында оқитындардың дене тәрбиесіне, олардың спорттық іс-шараларға қатысуға даярлығына бағытталған
с п о р т т ы ң б і р б ө л і г і ;

28) мектептегі спорттық лига – мақсаты мектеп спортын кеңінен таратуға және бір немесе бірнеше спорт түрін дамытуға жәрдемдесу, мектеп оқушыларымен спорттық іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу болып табылатын оқушылар арасындағы спорттық қозғалыс ;

29) мемлекеттік жаттықтырушы – Қазақстан Республикасының аумағында спорт түрін (түрлерін) дамыту жөніндегі мемлекеттік саясатты әзірлеу және жүргізу бойынша функциялар мен іс-шараларды жүзеге асыратын жаттықтырушы;

30) мүгедек спортшыларды сыныптау – мүгедек спортшылар мен мүмкіндіктері шектеулі адамдарға функционалдық мүмкіндіктер деңгейі өздеріне ұқсас басқа спортшылармен жарысқа түсу мүмкіндігін жасау үшін сыныптаушының немесе сыныптаушылар тобының олардың дәрежесін (сыныптамалық санаты) айқындау процесі ;

31) нұсқаушы-спортшы – спорттық қызметін Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес еңбекақы төлемі шартында жүзеге асыратын спортшы;

32) оқу-жаттығу жиыны – спортшылардың спорттық шеберлігін және оқу-жаттығу процесінің сапасын арттыру мақсатында ұйымдастырылған орталықтандырылған іс - ш а р а ;

33) Паралимпиадалық ойындар – тірек-қозғалу аппараты мен көру органдары зақымданған мүгедек-спортшылар арасында өткізілетін халықаралық қысқы және ж а з ғ ы ж а р ы с т а р ;

34) республикалық және өңірлік спорт федерацияларын аккредиттеу – республикалық спорт федерацияларының Қазақстан Республикасындағы спорт түрін (түрлерін) дамыту және Қазақстан Республикасын тиісті халықаралық спорттық ұйымдарда көрсету бойынша өкілеттіктерін дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органның тану рәсімі;

35) спорт – жарыстар және адамды оған даярлаудың арнайы практикасы нысанында қалыптасқан спорт түрлерінің жиынтығы ретіндегі әлеуметтік-мәдени қызмет саласы;

36) спорт пәні – айырым белгілері бар және өзінде бір немесе бірнеше спорттық жарыстар (бағдарламалар) түрін қамтитын спорт түрінің бір бөлігі;

37) спорт резерві – жоғары спорттық нәтижелерге қол жеткізуге әлеуеті бар жас және жасөспірім жастағы спортшылар ;

38) спорт төрешісі – арнайы даярлықтан өткен және тиісті біліктілік санатын алған, спорттық іс-шараны ұйымдастырушы спорт түрінің қағидаларына және спорттық іс-шараның ережелеріне (регламенттеріне) сәйкес төрелікті қамтамасыз етуге уәкілеттік берген жеке тұлға ;

39) спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасының құрама командалары (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалар) – даярлықты жүзеге асыратын және Қазақстан Республикасының Мемлекеттік туы астында халықаралық спорттық жарыстарға қатысатын спортшылардың, жаттықтырушылардың, отандық және

шетелдік мамандардың ұжымдары;

40) спорт түрі бойынша Қазақстан Республикасы құрама командасының (спорт түрі бойынша ұлттық құрама команданың) бас жаттықтырушысы – Қазақстан Республикасының спорт түрі бойынша құрама командасына (спорт түрі бойынша ұлттық құрама командаға) басшылық жасауға, оның даярлығына, қалыптастырылуына және әлем чемпионаттарында, Олимпиада және Азия ойындарында және басқа да халықаралық жарыстарда өнер көрсетуіне жауап беретін жаттықтырушы;

41) спорт түрлерінің тізілімі – Қазақстан Республикасының аумағында дамыған спорт түрлері мен спорт пәндері туралы қағаз және электрондық тасығышта тіркелген мәліметтерді қамтитын ақпараттық жүйе;

42) спорт түрі – жаттығу ортасы, жарысушылық қызметіндегі дене шынықтыру жаттығуларының немесе зияткерлік қабілеттердің жиынтығы және жарыс қағидалары айырым белгілері болып табылатын спорттың құрамдас бөлігі;

43) спорт федерациясы – бір немесе бірнеше спорт түрін дамыту мақсатында қоғамдық бірлестік немесе одақ (қауымдастық) нысанындағы заңды тұлғалар бірлестігі нысанында құрылған коммерциялық емес ұйым;

44) спорттағы тыйым салынған субстанциялар және (немесе) әдістер (бұдан әрі – допинг) – Дүниежүзілік Допингке қарсы ұйымның және Дүниежүзілік Допингке қарсы ұйымның Халықаралық Стандартының тыйым салынған тізіміне енгізілген химиялық қоспалар (заттар, дәрілер) мен әдістер, оның ішінде спортта пайдалануға тыйым салынған субстанциялар және (немесе) әдістер тізбесіне енгізілген субстанцияларды және (немесе) әдістерді пайдалану немесе пайдалануға әрекеттену;

45) спорттық-бұқаралық іс-шаралардың бірыңғай күнтізбесі – халықаралық, республикалық және жергілікті деңгейдегі жыл сайынғы жарыстардың, сондай-ақ жарыстарға дайындық жөніндегі іс-шаралардың тізбесі;

46) спорттық жарыс – ұйымдастырушысы бекіткен ереже (регламент) бойынша өткізілетін сайыстың үздік қатысушысын анықтау мақсатында спортшылар немесе спорт түрлері бойынша командалар арасындағы сайыс;

47) спорттық қызмет туралы шарт – спортшы, жаттықтырушы немесе дене шынықтыру және спорт саласындағы өзге де маман және дене шынықтыру-спорт ұйымы арасында жасалатын азаматтық-құқықтық шарт;

48) спорттық іс-шара – спортшылардың, жаттықтырушылардың және дене шынықтыру және спорт саласындағы басқа да мамандардың қатысуымен өткізілетін спорт жарыстары, оқу-жаттығу жиындары;

49) спортшы – спорт түрімен (түрлерімен) жүйелі түрде айналысатын және спорт жарыстарында өнер көрсететін жеке тұлға;

50) спортшыны жарыстан шығарып тастау – спортшыны спорттық жарыстардан шеттету, оны спорт түрінің қағидаларын, спорттық жарыстардың ережелерін (регламенттерін) бұзғаны үшін, допингті пайдаланғаны, халықаралық спорт ұйымдары

бекіткен нормаларды бұзғаны үшін, сондай-ақ дене шынықтыру және спорт туралы заңнамада белгіленген мінез-құлықтың моральдық-этикалық нормалары мен міндеттемелерді бұзғаны үшін республикалық спорт федерациясы жүзеге асырады;

51) спортшыны тіркеу – спортшыны тіркеу туралы куәлікті бере отырып, спортшыға спорт түрі бойынша спорт федерациясы өткізетін немесе оның қатысуымен өткізілетін спорттық жарыстарға және өзге де спорттық іс-шараларға қатысу құқығын беру мақсатында федерацияның оның сол спорт түріне тиесілігін танитын рәсім;

52) студенттік спорт – жоғары кәсіптік білім беру ұйымдарында білім алушылардың дене тәрбиесіне, оларды спорттық іс-шараларға қатысуға даярлауға бағытталған
с п о р т т ы ң б і р б ө л і г і ;

53) студенттік спорт лигасы – студенттер арасындағы спорттық қозғалыс, оның мақсаты студенттік спортты кеңінен таратуға және бір немесе бірнеше спорт түрін дамытуға жәрдемдесу, студенттермен спорттық іс-шараларды ұйымдастыру және ө т к і з у б о л ы п т а б ы л а д ы ;

54) Сурдлимпиадалық ойындар – есту органдары зақымданған мүгедек-спортшылар арасында өткізілетін халықаралық қысқы және жазғы жарыстар;

55) сыныптаушы – мүгедек спортшылар мен мүмкіндіктері шектеулі адамдарды олардың функционалдық мүмкіндіктерінің деңгейіне қарай сыныптауды жүзеге асыратын, жарыстарды ұйымдастырушылар осыған уәкілеттік берген және арнайы даярлықтан өтіп, ол тиісті құжатпен расталған тұлға;

56) техникалық және қолданбалы спорт түрлері – спортшының техникалық құралдар қолданыла отырып өткізілетін жарыстарға арнайы даярлығын талап ететін
с п о р т т ү р л е р і н і ң б і р б ө л і г і ;

57) ұлттық спорт түрлері – жарысу әрекеті нысанында тарихи түрде қалыптасқан және өзіне тән дене шынықтыру жаттығуларын және дене шынықтыру белсенділігін ұйымдастырудың өзіндік қағидалары мен тәсілдері бар халық ойындарын білдіретін
с п о р т т ү р л е р і ;

58) халықаралық спорттық жарыстар – шетелдік спортшылар (командалар) қатысатын спортшылар (командалар) арасында спорт түрі бойынша өтетін сайыстар.

2-бап. Дене шынықтыру және спорт саласындағы мемлекеттік саясаттың қағидааттары мен міндеттері

Дене шынықтыру және спорт саласындағы мемлекеттік саясат:

1) барлық азаматтар үшін дене шынықтырумен және спортпен айналысу теңдігі және оның жалпыға бірдей қолжетімділігі;

2) халықтың әртүрлі жас топтарына дене тәрбиесін берудің үздіксіздігі мен са ба қ т а с т ы ғ ы ;

3) дене шынықтырумен және спортпен айналысудың еріктілігі;

4) дене шынықтыру-спорттық іс-шаралардың сауықтыру бағыты;

5) дене шынықтырумен айналысуға, әуесқой және кәсіпқой спортқа тең құрмет

к ө р с е т у ;

6) кемсітушілікке тыйым салу және қатігездікке, зорлық-зомбылыққа және адамның қадір-қасиетін қорлауға жол бермеу;

7) халықаралық спорттық жарыстарда Қазақстан Республикасының намысын қорғайтын жоғары жетістіктер спортының басымдығы;

8) Қазақстан Республикасының дене шынықтыру және спорт саласындағы халықаралық шарттарын орындау қағидаттары негізінде жүргізіледі.

2. Дене шынықтыру және спорт саласындағы мемлекеттік саясаттың міндеттері:

1) дене шынықтырумен және спортпен айналысатын адамдардың, сондай-ақ дене шынықтыру-сауықтыру және спорттық іс-шаралардың қатысушылары мен көрермендерінің өмірі мен денсаулығының қауіпсіздігін қамтамасыз ету;

2) ұлттық, техникалық және қолданбалы спорт түрлерін дамыту;

3) дене шынықтыруды және спортты, демеушілік, қайырымдылық қызмет пен меценаттықты қолдау және ынталандыру;

4) дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттарының және басқа объектілердің меншік нысандарының өзгеруі жағдайларында азаматтардың дене шынықтырумен және спортпен айналысуы үшін оларды сақтап қалу;

5) дене шынықтыру және спорт саласындағы проблемаларды зерттеу үшін ғылыми база ны дамыту ;

6) спорттың бірегейлігін, оның әлеуметтік және білім беру функцияларын, сондай-ақ оның субъектілерінің ерікті қызметіне негізделген құрылымының ерекшелігін ескере отырып, спорттың барлық түрлерін дамытуға жәрдемдесу;

7) спорттық-бұқаралық іс-шаралар өткізілетін орындарда қоғамдық тәртіпті сақтау болып табылады.

3-бап. Қазақстан Республикасының дене шынықтыру және спорт саласындағы заңнамасы

1. Дене шынықтыру және спорт саласындағы заңнама Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделеді, осы Заңнан, Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілерінен тұрады.

2. Егер Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шартта осы Заңдағыдан өзгеше қағидалар белгіленсе, халықаралық шарттың қағидалары қолданылады.

4-бап. Дене шынықтыру және спорт саласындағы мемлекеттік қолдау

1. Мемлекет дене шынықтыру және спорт саласындағы қатынастарды оның жүйесін дамыту, мемлекеттік саясатты қалыптастыру, дене шынықтыру мен спортты дамытуды тиісті қаржылық, материалдық-техникалық, кадрлық, ғылыми-әдістемелік, медициналық, ақпараттық, нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету арқылы реттейді.

2. Мемлекет дене шынықтыру-спорт ұйымдарының сыртқы байланыстарын

дамытуға, Қазақстан Республикасында дене шынықтыру-спорттық қозғалыстың дамуына ықпал ететін халықаралық спорттық ұйымдарға ықпалдасуына қолдау көрсетеді.

3. Мемлекет халықаралық стандарттарға сай келетін спорт ғимараттарын жобалау мен салуға, сондай-ақ спорттық индустрияны дамытуға өз қаражатын салатын отандық және шетелдік инвесторларға қолайлы инвестициялық жағдай жасайды.

5-бап. Дене шынықтырумен және спортпен айналысатын адамдардың құқықтары

1. Қазақстан Республикасы азаматтарының, Қазақстан Республикасындағы шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдардың:

- 1) дене шынықтырумен және спортпен айналысуға;
- 2) дене шынықтыру-сауықтыру және спорттық бағыттағы қоғамдық бірлестіктерге кіруге;
- 3) мемлекеттік және жеке меншік спорт ғимараттарын және көрсетілетін қызметтерді пайдалануға құқығы бар.

2-тарау. Дене шынықтыру және спорт саласындағы мемлекеттік басқару

6-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің дене шынықтыру және спорт саласындағы құзыреті

1. Қазақстан Республикасының Үкіметі:

- 1) Республикалық, өңірлік және жергілікті спорт федерацияларын аккредиттеу қағидасын бекітеді;
- 2) Қазақстан Республикасының аумағында және одан тысқары жерлерде өткізілетін спорттық іс-шараларға даярлық және оған қатысу кезеңінде спортшыларды, жаттықтырушыларды және дене шынықтыру мен спорт саласындағы мамандарды, барлық санаттағы әскери қызметшілер мен құқық қорғау және арнаулы мемлекеттік органдардың қызметкерлерін материалдық қамтамасыз ету нормативтерін бекітеді;
- 3) халықаралық жарыстардың тізбесін, халықаралық жарыстардың чемпиондары мен жүлдегерлерін, спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалардың) жаттықтырушылары мен мүшелерін көтермелеу төлемдерінің мөлшері мен қағидасын бекітеді;
- 4) спортшылар мен жаттықтырушыларға өмір бойы ай сайынғы материалдық қамсыздандыруды төлеу қағидасы мен оның мөлшерін бекітеді;
- 5) Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің тестілерін өткізу қағидаларын бекітеді;
- 6) Қазақстан Республикасының құрама командаларын (спорт түрлері бойынша

ұлттық құрама командаларды) Олимпиада, Паралимпиадалық, Сурдлимпиадалық, Азия ойындарына және басқа да халықаралық жарыстарға даярлау жөніндегі Ұйымдастыру комитеттерінің құрамдарын бекітеді;

7) Қазақстан Республикасының Конституциясында, осы Заңда және Қазақстан Республикасының басқа да нормативтік құқықтық актілерінде өзіне жүктелген өзге де өкілеттіктерді орындайды.

7-бап. Дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органның құзыреті

Дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган:

1) дене шынықтыру және спорт саласында мемлекеттік басқаруды, үйлестіруді және мемлекеттік бақылауды жүзеге асырады;

2) дене шынықтыру және спорт саласында мемлекеттік саясатты іске асырады;

3) мемлекеттік статистика саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша дене шынықтыру және спорт саласында әкімшілік деректерді жинауға арналған нысандарды әзірлейді және бекітеді;

4) ведомстволық статистикалық бақылаулар жүргізеді;

5) салалық көтермелеу жүйесін әзірлейді және бекітеді;

6) дене шынықтыру және спорт саласындағы кадрларды даярлауды, қайта даярлауды, олардың біліктілігін арттыруды ұйымдастырады;

7) аккредиттелген спорт федерацияларымен бірлесе отырып, спорт түрлері, оның ішінде ұлттық, техникалық және қолданбалы түрлері бойынша, бұқаралық спорт бойынша, сондай-ақ ардагер спортшылар арасында республикалық және халықаралық жарыстар өткізеді;

8) спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалардың) мүшелерін халықаралық спорттық жарыстарға даярлауды және олардың қатысуын ұйымдастырады және жүзеге асырады;

9) дене шынықтыру және спорт саласындағы ғылыми зерттеулерді, олардың нәтижелерін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес дене шынықтыру және спорт практикасына енгізуді ұйымдастырады және үйлестіреді;

10) спортта допингке қарсы іс-шаралардың жүргізілуіне бақылауды жүзеге асырады ;

11) Қазақстан Республикасының допингке қарсы қағидаларын әзірлейді және бекітеді ;

12) спортшылар мен жаттықтырушыларға спорттық атақтар береді («Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген жаттықтырушысы», «Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген спорт шебері», Қазақстан Республикасының халықаралық дәрежедегі спорт шебері, Қазақстан Республикасының спорт шебері);

13) жаттықтырушыларға, нұсқаушы-спортшыларға, әдіскерлер мен спорт төрешілеріне санаттар береді (біліктілігі жоғары және орта деңгейдегі жоғары санатты

жаттықтырушы, біліктілігі жоғары және орта деңгейдегі жоғары санатты нұсқаушы-спортшы, біліктілігі жоғары және орта деңгейдегі жоғары санатты әдіскер, жоғары санатты ұлттық спорт төрешісі, ұлттық спорт төрешісі);

14) республикалық және өңірлік спорт федерацияларын аккредиттеуді жүзеге асырады ;

15) Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің тестілерін өткізу қағидаларын әзірлейді ;

16) Қазақстан Республикасының аумағында және одан тыс жерлерде өтетін спорттық іс-шараларға даярлық және оған қатысу кезеңінде спортшыларды, жаттықтырушылар мен дене шынықтыру және спорт саласындағы мамандарды, оның ішінде барлық санаттағы әскери қызметшілер мен құқық қорғау және арнаулы мемлекеттік органдардың қызметкерлерін материалдық қамтамасыз ету нормативтерін әзірлейді ;

17) оқу-жаттығу процесі мен спорттық іс-шаралар кезеңінде спортшыларды, оның ішінде барлық санаттағы әскери қызметшілер мен құқық қорғау және арнаулы мемлекеттік органдардың қызметкерлерін тамақтандыру және фармакологиялық қамтамасыз ету нормативтерінің әдістемесін бекітеді;

18) халықаралық жарыстардың тізбесін, халықаралық жарыстардың чемпиондары мен жүлдегерлерін, спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалардың) жаттықтырушылары мен мүшелерін көтермелеу төлемдерінің мөлшері мен қағидаларын әзірлейді ;

19) спортшылар мен жаттықтырушыларға өмір бойы ай сайынғы материалдық қамсыздандыруды төлеу қағидаларын және мөлшерін әзірлейді және оларды төлеуді қамтамасыз етеді ;

20) дене шынықтырумен және спортпен айналысу кезіндегі қауіпсіздік қағидаларын бекітеді ;

21) жаттықтырушылардың, нұсқаушы-спортшылардың, әдіскерлердің, спорт төрешілерінің біліктілік санаттарына қойылатын талаптарды және оларды беру тәртібін бекітеді ;

22) спорт түрлері бойынша кешенді нысаналы бағдарламаларды және спорт түрі бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалардың) спортшыларын даярлаудың жеке жоспарларын бекітеді ;

23) спорт резервін және жоғары дәрежелі спортшыларды даярлау жүзеге асырылатын дене шынықтыру-спорт ұйымдары үшін спорт түрлері бойынша бағдарламаларды бекітеді ;

24) спортшылар мен жаттықтырушыларға спорттық атақтар, разрядтар және спорт төрешілеріне санаттар беру тәртібін бекітеді ;

- 25) жарыс түрлерінің, оқу-жаттығу жиындарының тізбесін бекітеді және оларды с ы н ы п т а у д ы а й қ ы н д а й д ы ;
- 26) спорттық іс-шараларды өткізу қағидаларын бекітеді;
- 27) спортшының бір дене шынықтыру-спорт ұйымынан басқа дене шынықтыру-спорт ұйымына ауысу қағидаларын бекітеді;
- 28) республикалық, өңірлік және жергілікті спорт федерацияларын аккредиттеу қағидаларын ә з і р л е й д і ;
- 29) аккредиттелген республикалық спорт федерацияларының ұсынуымен спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасының құрама және штаттық құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалардың) құрамын жыл с а й ы н б е к і т і п о т ы р а д ы ;
- 30) спорт түрлері бойынша дене шынықтыру-спорттық ұйымдарда жасөспірімдер мен жастардың жас шамасын бекітеді;
- 31) аккредиттелген республикалық спорт федерацияларының ұсынуымен спорт түрлері бойынша бас және мемлекеттік жаттықтырушыларды лауазымға тағайындайды және л а у а з ы м н а н б о с а т а д ы ;
- 32) спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалардың) мүшелеріне олардың республикалық спорттық жарыстарда жарақаттар алуы және мертігуі кезінде өтемақы төлемдерін беруді жүзеге асырады;
- 33) денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органмен келісім бойынша спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалардың) мүшелеріне олардың республикалық спорттық жарыстарда жарақаттар алуы және мертігуі кезіндегі өтемақы төлемдерін берудің қағидаларын әзірлейді және бекітеді;
- 34) спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалардың) мүшелерін халықаралық спорттық жарыстарға даярлау және оған қатысу кезінде сақтандыруды жүзеге асырады;
- 35) спорт түрлерін тану және спорт түрлерінің тізілімін қалыптастыру қағидаларын б е к і т е д і ;
- 36) спорттық-бұқаралық іс-шаралардың бірыңғай күнтізбесін қалыптастыру қағидаларын б е к і т е д і ;
- 37) спорттық-бұқаралық іс-шаралардың бірыңғай күнтізбесін бекітеді және іске а с ы р а д ы ;
- 38) оқу-жаттығу процесі, спорт резервін және жоғары дәрежелі спортшыларды даярлау жүзеге асырылатын дене шынықтыру-спорт ұйымдары үшін үлгілік штаттарды б е к і т е д і ;
- 39) меншік нысандарына қарамастан спорт ғимараттарының пайдаланылуын ү й л е с т і р е д і ;

- 40) спорт мектептеріне, спорт мектептерінің бөлімшелеріне «Мамандандырылған» деген мәртебе береді ;
- 41) спорт мектептеріне және спорт мектептерінің бөлімшелеріне «Мамандандырылған» деген мәртебе беру тәртібі мен шарттарын әзірлейді және бекітеді ;
- 42) дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттарының тізілімін жүргізеді;
- 43) спортшыларға, жаттықтырушыларға, дене шынықтыру және спорт саласының мамандары мен дене шынықтыру-спорт ұйымдарына «Үздік» номинациясында атақтар беру қағидаларын бекітеді ;
- 44) ақпарат саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша «Үздік спорт журналисі» атағын беру қағидаларын әзірлейді;
- 45) спорт резерві мен жоғары дәрежелі спортшыларды даярлау жөніндегі оқу-жаттығу процесі жүзеге асырылатын Дене шынықтыру-спорт ұйымдары түрлерінің тізбесін және олардың қызметі қағидаларын бекітеді;
- 46) білім беру саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша спортта дарынды балаларға арналған мамандандырылған мектеп-интернаттардың, олимпиада резервінің мамандандырылған мектеп-интернат-колледждері қызметінің қағидаларын бекітеді;
- 47) спорт түрлерінде пайдаланылатын жануарларды азықпен қамтамасыз етудің нормативтерін бекітеді ;
- 48) жоғары дәрежелі спортшылармен және жоғары дәрежелі спортшыларды даярлауды жүзеге асыратын жаттықтырушылармен, мамандармен спорттық қызмет туралы шарт жасау үшін ақшалай қаражаттың мөлшерін бекітеді;
- 49) кешенді халықаралық және республикалық жарыстардың ережелерін (регламенттерін) бекітеді ;
- 50) денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша мүгедек спортшыларға және дене мүмкіндіктері шектеулі адамдарға сыныптауды жүргізу тәртібі мен шарттарын бекітеді ;
- 51) спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасының құрама командаларын (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командаларды) Олимпиадалық, Паралимпиялық, Сурдлимпиялық, Азия ойындарына, Дүниежүзілік Универсиадаға және басқа да халықаралық жарыстарға даярлау жөніндегі ұйымдастыру комитеттерінің құрамдарын әзірлейді ;
- 52) өз құзыреті шегінде дене шынықтыру және спорт саласындағы халықаралық шарттарды әзірлейді, жасасады және орындайды, халықаралық спорт ұйымдарында және халықаралық спорттық іс-шараларда Қазақстан Республикасының атынан өкілдік етеді ;
- 53) осы Заңда, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

8-бап. Дене шынықтыру және спорт саласындағы жергілікті атқарушы органдардың құзыреті

1. Облыстың (республикалық маңызы бар қаланың, астананың) жергілікті атқарушы органы :

1) азаматтардың тұрғылықты жері бойынша және жаппай демалу орындарында спортпен айналысуы үшін инфрақұрылым жасайды;

2) спорт түрлері, оның ішінде ұлттық, техникалық және қолданбалы түрлері бойынша, бұқаралық спорт бойынша, сондай-ақ ардагер спортшылар арасында облыстық (республикалық маңызы бар қалалық, астаналық) жарыстар өткізеді;

3) спорт түрлері бойынша облыстық (республикалық маңызы бар қалалық, астаналық) құрама командаларды даярлау және олардың республикалық және халықаралық спорттық жарыстарда өнер көрсетуін қамтамасыз етеді;

4) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік аумағында бұқаралық спортты және ұлттық спорт түрлерін дамытуды қамтамасыз етеді;

5) облыс (республикалық маңызы бар қала, астана) аумағында дене шынықтыру-спорт ұйымдарының қызметін үйлестіреді;

6) облыс (республикалық маңызы бар қала, астана) аумағында спорт ғимараттарын салу мәселелерін үйлестіреді және олардың халыққа қолжетімділігін қамтамасыз етеді;

7) спортшыларға (спорт шеберіне үміткер, бірінші разряд) спорттық разрядтар береді ;

8) жаттықтырушыларға, нұсқаушы-спортшыларға, әдіскерлер мен спорт төрешілеріне: біліктілігі жоғары және орта деңгейдегі бірінші санатты жаттықтырушы, біліктілігі жоғары деңгейдегі бірінші санатты нұсқаушы-спортшы, біліктілігі жоғары және орта деңгейдегі бірінші санатты әдіскер, бірінші санатты спорт төрешісі санаттары н б е р е д і ;

9) спорттық-бұқаралық іс-шаралардың бірыңғай өңірлік күнтізбесін бекітеді және і с к е а с ы р а д ы ;

10) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік аумағында спорттық іс-шараларды ұйымдастыруды және өткізуді үйлестіреді;

11) тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктегі дене шынықтыру мен спортты дамыту жөніндегі мәліметтерді талдайды және дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органға ұсынады ;

12) жергілікті спорт федерацияларын аккредиттеуді жүзеге асырады;

13) өңірлік және жергілікті спорт федерацияларының ұсыныстары бойынша облыстың (республикалық маңызы бар қаланың, астананың) спорт түрлері бойынша құрама командаларының тізімдерін қалыптастырады және бекітеді;

14) Олимпиада ойындарының чемпиондары мен жүлдегерлерін осы Заңға сәйкес тұрғын үй мен қамтамасыз етеді ;

15) дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша

дене шынықтыру және спорт жөніндегі облыстық (республикалық маңызы бар қаланың, астананың) басқару органының бірінші басшысын тағайындайды;

16) осы Заңда, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

2. Ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) жергілікті атқарушы органы:

1) азаматтардың тұрғылықты жері бойынша және жаппай демалу орындарында спортпен айналысуы үшін инфрақұрылым құрады;

2) спорт түрлері бойынша аудандық (облыстық маңызы бар қалалық) жарыстар өткізеді;

3) спорт түрлері бойынша аудандық (облыстық маңызы бар қалалық) құрама командаларды даярлауды және олардың облыстық спорттық жарыстарда өнер көрсетуін қамтамасыз етеді;

4) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік аумағында бұқаралық спортты және ұлттық спорт түрлерін дамытуды қамтамасыз етеді;

5) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік аумағында аудандық (облыстық маңызы бар қалалық) дене шынықтыру-спорт ұйымдарының қызметін үйлестіреді;

6) спортшыларға спорттық разрядтар (екінші және үшінші разрядтар, бірінші, екінші және үшінші жасөспірімдік разрядтар) береді;

7) жаттықтырушыларға, нұсқаушы-спортшыларға, әдіскерлер мен спорт төрешілеріне санаттар (біліктілігі жоғары және орта деңгейдегі екінші санатты жаттықтырушы, біліктілігі жоғары деңгейдегі екінші санатты нұсқаушы-спортшы, біліктілігі жоғары және орта деңгейдегі екінші санатты әдіскер, спорт төрешісі) береді;

8) спорттық-бұқаралық іс-шаралардың бірыңғай өңірлік күнтізбесін іске асырады;

9) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік аумағында спорттық іс-шараларды ұйымдастыруды және өткізуді үйлестіреді;

10) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік бойынша дене шынықтыруды және спортты дамыту жөніндегі мәліметтерді талдайды және облыстық (республикалық маңызы бар қалалық, астаналық) атқарушы органға береді;

11) өңірлік және жергілікті спорт федерацияларының ұсынуы бойынша ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) спорт түрлері бойынша құрама командаларының тізімдерін қалыптастырады және бекітеді;

12) осы Заңға сәйкес Олимпиада ойындарының чемпиондары мен жүлдегерлерін тұрғын үй мен қамтамасыз етеді;

13) осы Заңда, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

3. Республикалық маңызы бар қаладағы, астанадағы ауданның жергілікті атқарушы органы :

1) спортшыларға спорттық разрядтар (екінші және үшінші разрядтар, бірінші, екінші және үшінші жасөспірімдік разрядтар) береді;

2) жаттықтырушыларға, нұсқаушы-спортшыларға, әдіскерлер мен спорт төрешілеріне спорттық санаттар (біліктілігі жоғары және орта деңгейдегі екінші санатты жаттықтырушы, біліктілігі жоғары деңгейдегі екінші санатты нұсқаушы-спортшы, біліктілігі жоғары және орта деңгейдегі екінші санатты әдіскер, спорт төреші) береді.

4. Қаладағы ауданның, аудандық маңызы бар қаланың, селолық округтің, кенттің және селоның әкімі:

1) спорт мекемелерінің материалдық-техникалық қамтамасыз етілуін қолдайды және оған жәрдем көрсетеді;

2) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік аумағында азаматтардың тұрғылықты жерінде және жаппай демалу орындарында дене шынықтыру мен спортты дамыту үшін жағдайлар жасайды;

3) дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органмен және мүгедектердің қоғамдық бірлестіктерімен бірлесіп, мүгедектер арасында сауықтыру және спорттық іс-шаралар өткізуді ұйымдастырады.

9-бап. Дене шынықтыру мен спортты насихаттауға дене шынықтыру-спорт ұйымдарының және бұқаралық ақпарат құралдарының қатысуы

1. Дене шынықтыру және спорт, денсаулық сақтау және білім беру саласындағы уәкілетті органдар, дене шынықтыру-спорт ұйымдары, бұқаралық ақпарат құралдары тұрғындардың әртүрлі топтарының жас мөлшері, кәсіби және әлеуметтік ерекшеліктерін ескере отырып, дене шынықтыру мен спортты насихаттауды жүзеге асырады, дене шынықтыру мен спорттың әлеуметтік маңызын, ұлтты сауықтырудағы, азаматтардың саламатты өмір салтын қалыптастырудағы және теріс көріністермен күресудегі олардың рөлін ашуды қамтамасыз етеді.

2. Бұқаралық ақпарат құралдары, дене шынықтыру және спорт саласындағы жергілікті атқарушы органдар, дене шынықтыру және спорт бағытындағы қоғамдық бірлестіктер дене шынықтыру мен спортты насихаттауды жүргізеді, денсаулықтарын сақтау және нығайту, аурулардың алдын алу, жұмысқа қабілеттілік пен белсенді ұзақ өмірдің жоғары деңгейіне, сондай-ақ гуманистік идеалдар мен спорт құндылықтарына қол жеткізу үшін дене шынықтыру компоненттерін практикалық пайдалануда халықтың білім деңгейін арттырады.

3-тарау. Дене шынықтыру және спорт жүйесі

10-бап. Дене шынықтыру-спорт ұйымдары

1. Қазақстан Республикасындағы дене шынықтыру және спорт субъектілеріне:

1) дене шынықтыру-спорт ұйымдары: ведомстволық спорт қоғамдары, олимпиадалық даярлау орталықтары, олимпиада резервін даярлау орталықтары, спорт федерацияларының, спорт мектептері мен спорт клубтарының барлық түрлері, спорт секциялары, әскери-қолданбалы және қызметтік-қолданбалы спорт түрлері бойынша жарыстарды ұйымдастыратын ұйымдар және спортты дамытуды жүзеге асыратын қоғамдық бірлестіктер;

2) дене шынықтыру және спорт саласындағы қызметті жүзеге асыратын білім беру ұйымдары;

3) дене шынықтыру және спорт саласындағы зерттеулерді жүзеге асыратын ғылыми ұйымдар;

4) дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органдар, жергілікті атқарушы органдар;

5) дене шынықтырумен айналысатын азаматтар, спортшылар, ұжымдар (спорт командалары), спорт төрешілері, жаттықтырушылары және дене шынықтыру және спорт саласындағы өзге де мамандар жатады.

2. Дене шынықтыру-спорт ұйымдары әртүрлі топтағы халық арасында дене шынықтыру және спортты дамыту бойынша жұмыстарды ұйымдастыруға қатысады, спорттық жарыстарға және оқу-жаттығу іс-шараларына қатысатын спортшылардың және басқа да қатысушылардың денсаулығын қорғау және нығайту үшін жағдайлар жасайды, спортшыларға, жаттықтырушыларға және дене шынықтыру мен спорт саласындағы мамандарға жаттығу жасау үшін қажетті жағдайлар жасауды қамтамасыз етеді, сондай-ақ осы адамдарға жоғары спорттық нәтижелерге қол жеткізу үшін өзгешетүрде жәрдемдеседі.

3. Дене шынықтыру-спорт ұйымдары халықаралық спорттық ұйымдарға мүше бола алады, егер мұндай құқықтар мен міндеттер Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмесе, халықаралық спорттық ұйымдардың мүшелері мәртебесіне сәйкес құқықтарға ие болады және міндеттерді алады.

11-бап. Спорт федерацияларын аккредиттеу

1. Республикалық, өңірлік және жергілікті спорт федерациялары аккредиттелуге жатады.

2. Республикалық және өңірлік спорт федерациялары дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органда аккредиттелуге жатады.

3. Жергілікті спорт федерациялары дене шынықтыру және спорт саласындағы жергілікті атқарушы органда аккредиттелуге жатады.

4. Әрбір спорт түрі (түрлері) бойынша біреуден көп емес республикалық және (немесе) өңірлік және жергілікті спорт федерациясы аккредиттеледі.

5. Спорттың олимпиадалық түрі (түрлері) бойынша Қазақстан Республикасының атынан халықаралық және Азия спорт ұйымдарының мүшесі болып табылуы және оны

Қазақстан Республикасының Ұлттық Олимпиада комитеті тануы тиіс біреуден көп емес республикалық және (немесе) өңірлік спорт федерациясын аккредиттейді.

6. Олимпиадалық емес спорт түрі (түрлері) бойынша Қазақстан Республикасының атынан халықаралық және спорт ұйымдарының мүшесі болып табылуы тиіс республикалық және (немесе) өңірлік біреуден көп емес спорт федерациясын аккредиттейді.

7. Ұлттық спорт түрі (түрлері) бойынша республикалық және (немесе) өңірлік біреуден көп емес спорт федерациясы аккредиттеледі.

8. Спорт федерацияларын аккредиттеу тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді.

9. Қазақстан Республикасы облыстарының кемінде жартысының аумағында дамыту жүзеге асырылатын, аккредиттеу тәртібімен белгіленген спорт түрінің ерекшеліктеріне байланысты өңірлік спорт федерациясы республикалық спорт федерациясының мәртебесін иеленеді.

12-бап. Республикалық аккредиттелген спорт федерацияларының құқықтары мен міндеттері

1. Республикалық спорт федерациялары:

1) тиісті спорт түрі (түрлері) бойынша спорттық іс-шараларды ұйымдастыруға және өткізуге;

2) спорт түрі (түрлері) бойынша спортшыларды даярлау жүйесін жетілдіруге;

3) өз құзыреті шегінде спортшылардың бір дене шынықтыру-спорт ұйымынан басқа дене шынықтыру-спорт ұйымына ауысуын ұйымдастыруға қатысуға;

4) тиісті халықаралық жарыстарды өткізетін халықаралық спорт ұйымдарының нормаларына сәйкес спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасының құрама командалары (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалар) үшін қатысуға құқығы жоқ спортшылардың тиісті спорт түрлері бойынша халықаралық спорттық жарыстарға қатысуына шектеулер белгілеуге;

5) халықаралық спорт ұйымдарына кіруге, егер мұндай құқықтар мен міндеттер Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмесе, халықаралық спорт ұйымдарының мүшелері мәртебесіне сәйкес келетін құқықтар мен міндеттерді иеленуге;

6) тиісті спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (ұлттық құрама командалардың) нышандарын пайдалануға барлық құқықтарды иеленуге;

7) спорт пәндерін спорт түрлерінің тізіліміне қосу туралы ұсыныстар енгізуге;

8) Қазақстан Республикасының заңнамасында тыйым салынбаған түрлі көздерден тиісті спорт түрлерін дамыту үшін ұсынылған қаржылық және өзге де қолдауды алуға;

9) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзге де құқықтарды жүзеге асыруға құқылы.

2. Республикалық спорт федерациялары:

- 1) спорт түрін дамытуға және кеңінен таратуға;
- 2) халықаралық спорт ұйымдарының талаптарына сәйкес дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша Спорт түрлері жөніндегі қағидаларды әзірлеуге және бекітуге;
- 3) спорт түрлері бойынша кешенді нысаналы бағдарламаларды және спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалар) спортшыларын даярлаудың жеке жоспарларын әзірлеуге;
- 4) республикалық спорт федерациялары өткізетін жарыстар туралы ережелерді (регламенттерді) әзірлеуге және оны дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органмен келісуге;
- 5) тиісті спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (ұлттық құрама командалардың) халықаралық спорттық жарыстарға дайындығын және оларға қатысуын қамтамасыз етуге;
- 6) халықаралық және республикалық спорттық жарыстарға тиісті спорт түрлері бойынша ардагер спортшылардың дайындығын және олардың қатысуын қамтамасыз етуге ;
- 7) дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органға тиісті спорт түрлерін дамыту жөнінде ақпарат беруге ;
- 8) спорттағы кемсітушілік пен зорлық-зомбылықтың кез келген нысаны көріністеріне қарсы іс-қимыл жасауға ;
- 9) спорттық-бұқаралық іс-шаралардың бірыңғай республикалық күнтізбесін әзірлеуге және іске асыруға ;
- 10) дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органға Бірыңғай спорттық сыныптамаға енгізу мақсатында белгіленген тәртіппен спорттың тиісті түрлеріне қойылатын талаптар мен нормаларды және жаттықтырушыларды аттестаттау бойынша біліктілік талаптарын ұсынуға ;
- 11) спорт түрлері бойынша спорт төрешілерін даярлауды жүзеге асыруға ;
- 12) жаттықтырушыларды қайта даярлауды, жаттықтырушыларды, спорт төрешілері мен дене шынықтыру және спорт саласындағы мамандарды аттестаттауды жүзеге асыруға ;
- 13) дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органға спортшылар мен жаттықтырушыларға спорттық атақтар мен разрядтар, нұсқаушы-спортшыларға, жаттықтырушыларға, дене шынықтыру және спорт саласындағы мамандарға, спорт төрешілеріне санаттар беру үшін құжаттарды беруге ;
- 14) спортшыларды тіркеуді жүргізуге ;
- 15) спортшылардың, аттестатталған спорт төрешілерінің, жаттықтырушылардың тізілімін жүргізуге ;
- 16) Қазақстан Республикасының допингке қарсы қағидаларында белгіленген

талаптарға сәйкес допингті пайдалануға қарсы іс-қимыл жасауға;

17) Интернет желісіндегі өздерінің ресми сайттарында Қазақстан Республикасының допингке қарсы қағидаларын және тиісті спорт түрлері бойынша халықаралық спорт федерациялары бекіткен допингке қарсы қағидаларды мемлекеттік және орыс тілдерінде жариялауға немесе орналастыруға;

18) жарыс кезеңіндегі сияқты, сондай-ақ жарыстан тыс кезеңде де тестілеу өткізу мақсатында спортшылардың тізімін қалыптастыру үшін Қазақстан Республикасының допингке қарсы қағидаларына сәйкес ұлттық допингке қарсы ұйымға қажетті а қ п а р а т т ы б е р у г е ;

19) спортшыларды Қазақстан Республикасының допингке қарсы қағидаларына сәйкес жарыс кезеңіндегі сияқты, сондай-ақ жарыстан тыс кезеңде де тестілеуге жататын спортшылардың тізіміне енгізу туралы хабардар етуге;

20) допинг-бақылау жүргізу тәртібіне сәйкес тестілеу өткізуге жәрдемдесуге;

21) спортшылардың, сондай-ақ жаттықтырушылардың, дене шынықтыру және спорт саласындағы өзге де мамандардың спортшыларға, спорттық жарыстарға қатысатын жануарларға қатысты допингке қарсы қағидаларды бұзғаны туралы тиісті допингке қарсы ұйымның шешімінің негізінде және оны орындау үшін санкция қолдануға (оның ішінде спортшыны спорттан шеттетуге);

22) қолданылған санкциялар туралы дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органды, ұлттық допингке қарсы ұйымды, тиісті спорт түрі бойынша халықаралық спорт федерациясын хабардар етуге;

23) әдістемелік жұмыс нәтижелерінің негізінде дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органға спорт түрін дамыту жөнінде ұсынымдар беруге;

24) егер осы шарттар халықаралық спорт федерацияларының талаптарында көзделсе, кәсіпқой спортты дамыту жөніндегі міндеттерді орындауға;

25) Қазақстан Республикасының заңнамасына және өз жарғыларына сәйкес өзге де міндеттерді орындауға міндетті.

13-бап. Ұлттық олимпиадалық қозғалыс. Қазақстан Республикасының Ұлттық Олимпиада комитеті

1. Ұлттық олимпиадалық қозғалыс – мақсаты олимпиадалық қозғалыс қағидаттарын насихаттау және енгізу, дене шынықтыру мен спортты дамытуға жәрдемдесу, халықаралық спорттық ынтымақтастықты нығайту, Олимпиада ойындары мен Халықаралық Олимпиада комитетінің аясында өткізілетін басқа да халықаралық спорттық іс-шараларға қатысу болып табылатын халықаралық олимпиадалық қозғалыстың құрамдас бөлігі.

2. Ұлттық олимпиадалық қозғалысты өз қызметін Қазақстан Республикасының қоғамдық бірлестіктер туралы заңнамасына, Халықаралық Олимпиада комитетінің Олимпиадалық хартиясына сәйкес және Халықаралық Олимпиада комитетінің тануы

негізінде, сондай-ақ өзінің жарғысына сәйкес жүзеге асыратын қоғамдық бірлестік - Қазақстан Республикасының Ұлттық Олимпиада комитеті басқарады. Мемлекет ұлттық олимпиадалық қозғалысты таниды және Қазақстан Республикасының Ұлттық Олимпиада комитетіне өзінің жарғылық мақсаттарын іске асыру үшін жан-жақты жәрдем көрсете отырып, қолдайды.

3. Қазақстан Республикасының Ұлттық Олимпиада комитеті:

1) мемлекетте олимпиадалық қозғалыс қағидастарын насихаттайды, спорттың жоғары жетістіктері мен бұқаралық спортты дамытуға ықпал етеді;

2) Олимпиада ойындары мен Халықаралық Олимпиада комитетінің аясында өткізілетін басқа да халықаралық спорттық іс-шараларды Халықаралық Олимпиада комитетінің Олимпиадалық хартиясына сәйкес Қазақстан Республикасын білдіреді;

3) Халықаралық Олимпиада комитетінде Қазақстан Республикасын білдіреді;

4) дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органмен өзара іс-қимыл жасау кезінде спорттың жоғары жетістіктері мен бұқаралық спортты дамытудың бірыңғай саясатын жүргізеді;

5) Олимпиада ойындарына және Халықаралық Олимпиада комитеті аясында өткізілетін басқа да халықаралық спорттық іс-шараларға қатысу үшін Қазақстан Республикасының спортшыларын қажетті деңгейде даярлауды қамтамасыз етуге бағытталған шараларды әзірлеу мен жүзеге асыруға қатысады;

6) жергілікті атқарушы органмен келісу бойынша Халықаралық Олимпиада комитетіне Олимпиада ойындарын өткізуге Қазақстан Республикасының кандидат қаласы туралы өтінім беруге құқылы.

4. Қазақстан Республикасының Ұлттық Олимпиада комитеті Халықаралық Олимпиада комитетінің Олимпиадалық хартиясына сәйкес Халықаралық Олимпиада комитетіне тиесілі олимпиадалық нышанды, ұранды, туды және әнұранды, «Олимпиадалық ойындар», «Олимпиада ойындары» деген атауларды Қазақстан Республикасының аумағында пайдалануға арналған құқықтарын қорғау жөніндегі шараларды жүзеге асырады. Қазақстан Республикасының Ұлттық Олимпиада комитеті Қазақстан Республикасының Ұлттық Олимпиада комитетінің олимпиадалық эмблемасына, ұранына, туына және өзге де ұлттық олимпиадалық нышанына айрықша құқықтарды иеленеді.

5. Олимпиада, Азия ойындарында, Дүниежүзілік Универсиадада және Халықаралық Олимпиада комитетінің қамқорлығы аясында өткізілетін басқа да халықаралық спорттық іс-шараларда спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалардың) өнер көрсетуі Қазақстан Республикасының Мемлекеттік туы астында жүзеге асырылады.

6. Қазақстан Республикасының Ұлттық Олимпиада комитетінің спорттың жоғары жетістіктері мен бұқаралық спортты дамыту, сондай-ақ Қазақстан Республикасы спортшыларының Олимпиада ойындарына және Халықаралық Олимпиада комитетінің

аясында өткізілетін басқа да халықаралық спорттық іс-шараларға қатысу үшін қажетті даярлық деңгейін қамтамасыз ету жөніндегі өз өкілеттіктерін іске асыруы дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органмен және республикалық спорт федерацияларымен бірлескен өзара іс-қимылда жүзеге асырылады.

7. Қазақстан Республикасының Ұлттық Олимпиада комитеті өзінің алдында тұрған жарғылық міндеттерін орындауды өзінің жеке қаржыландыру көздері, оның ішінде демеушілік көмек, азаматтар мен ұйымдардың ерікті қайырымдылықтары есебінен іске асырады.

14-бап. Паралимпиадалық қозғалыс, Сурдлимпиадалық қозғалыс, «Спешиал олимпикс», Паралимпиадалық, Сурдлимпиадалық қозғалыстарды және «Спешиал олимпиксті» дамыту жөніндегі қоғамдық

бірлестіктер

1. Паралимпиадалық қозғалыс, Сурдлимпиадалық қозғалыс, Спешиал олимпикс – мақсаты мүгедектер мен дене мүмкіндіктері шектеулі адамдар арасында дене шынықтыру мен спортты дамытуға жәрдемдесу, аталған салада халықаралық ынтымақтастықты нығайту, Паралимпиадалық ойындарға, Сурдлимпиадалық ойындарға, Дүниежүзілік арнайы Олимпиада ойындарына қатысу болып табылатын тиісті халықаралық паралимпиадалық қозғалыстың, халықаралық сурдлимпиадалық қозғалыстың, халықаралық арнайы олимпиаданың бөліктері.

2. Паралимпиадалық қозғалысты, Сурдлимпиадалық қозғалысты, «Спешиал олимпиксті» паралимпиадалық, сурдлимпиадалық спорт түрлері бойынша қоғамдық бірлестіктер және өз қызметін Қазақстан Республикасының қоғамдық бірлестіктер туралы заңнамасына, тиісті халықаралық спорт ұйымдарының жарғыларына сәйкес және халықаралық спорт ұйымдарының тануы негізінде, сондай-ақ өз жарғыларына сәйкес жүзеге асыратын «Спешиал олимпикс» басқарады.

3. Паралимпиадалық, сурдлимпиадалық спорт түрлері бойынша қоғамдық бірлестіктер және «Спешиал олимпикс» тиісінше Паралимпиадалық ойындарда, Сурдлимпиадалық ойындарда, Дүниежүзілік арнайы Олимпиада ойындарында, Халықаралық паралимпиадалық комитет, Халықаралық Сурдлимпиадалық комитет және Халықаралық арнайы олимпиада аясында өткізілетін басқа да халықаралық спорттық іс-шараларда спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасының құрама командаларын (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командаларды) білдіреді.

4. Паралимпиадалық, сурдлимпиадалық спорт түрлері бойынша қоғамдық бірлестіктер және «Спешиал олимпикс» өздерінің алдында тұрған жарғылық міндеттерін орындауды жеке қаржыландыру көздерінің, оның ішінде демеушілік көмек, азаматтар мен ұйымдардың ерікті қайырымдылықтары есебінен іске асырады.

15-бап. Білім беру ұйымдарындағы дене тәрбиесі мен спорт. Студенттік және мектеп спорты

1. Дене тәрбиесі мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарына және үлгілік (жұмыс) оқу жоспарларына сәйкес білім беру ұйымдарында сабақ және сабақтан тыс уақытта жүзеге асырылады.

2. Дене тәрбиесі: мектепке дейінгі ұйымдарда - аптасына кемінде үш сағат, жалпы білім беретін мектептерде - аптасына кемінде үш сағат, колледждерде - аптасына кемінде төрт сағат, жоғары білім беру бағдарламаларын іске асыратын жоғары оқу орындарында бірінші және екінші оқу жылдарында білім алушылар үшін аптасына кемінде төрт сағат көлемінде жүргізіледі.

Денсаулығы нашар білім алушылар мен тәрбиеленушілер арнайы медициналық топтар мен емдік дене шынықтыру топтарында айналысады.

Дене мүмкіндіктері шектеулі білім алушылар мен тәрбиеленушілер бейімдік дене шынықтыру мен спорт құралдарын пайдалана отырып айналысады.

3. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдары, жалпы білім беретін мектептер мен басқа да білім беру ұйымдары білім алушылар мен тәрбиеленушілерді дене тәрбиесіне баулу мақсатында: дене шынықтыру машықтарын қалыптастырады, спортпен айналысуға тартады, дене шынықтыру-сауықтыру және спорттық іс-шаралар өткізеді және қоғамдық бірлестіктер мен басқа да заңды тұлғаларға мектеп жасына дейінгі балалардың, білім алушылар мен тәрбиеленушілердің қатысуымен спорттық іс-шараларды ұйымдастыруға және өткізуге жәрдемдеседі.

4. Сабақтан тыс уақытта спортпен айналысу үшін спорт клубтары, секциялар мен мектептен тыс дене шынықтыру-сауықтыру ұйымдары құрылады, олардың қатарына әртүрлі спорт мектептері, балалар- жасөспірімдер дене тәрбиесі даярлығы клубтары, тұрғылықты жері бойынша балалар мен жасөспірімдер клубтары және қызметі мектеп жасына дейінгі балалардың, білім алушылар мен тәрбиеленушілердің дене тәрбиесі мен спорттық даярлығына бағытталған басқа да заңды тұлғалар кіреді.

5. Дене шынықтыру-спорт ұйымдарында спорт резервін даярлау мақсатында жергілікті атқарушы органдармен келісу бойынша жалпы білім беретін мектептердің базасында тереңдетілген оқу-жаттығу процесі негізінде әртүрлі спорт түрлері бойынша білім алушылар мен тәрбиеленушілердің спорттық даярлығын жүзеге асыратын мамандандырылған спорт сыныптары мен топтары құрылады.

6. Спорттағы дарынды балаларға арналған мамандандырылған мектеп-интернаттарда, олимпиадалық мамандандырылған резервтің мектеп-интернаттарында-колледждерінде спортшыларды даярлау білім беру саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган белгілеген тәртіппен жүзеге асырылады.

7. Білім беретін оқу орындарында спортшыларды даярлау дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган бекіткен қағидаларға, бағдарламалар мен нормативтерге сәйкес жүзеге асырылады.

8. Мектеп жасына дейінгі білім беру ұйымдарында, мектептен тыс дене

шынықтыру-сауықтыру ұйымдарында және басқа да білім беру ұйымдарында дене тәрбиесі үшін қажетті жағдайлар жасау облыстардың, қалалар мен аудандардың жергілікті атқарушы органдарына, сондай-ақ құрылтайшыларға жүктеледі.

9. Білім беру ұйымдарында студенттік және мектеп спортын дамыту мақсатында білім алушылар мен тәрбиеленушілер арасында спорт түрлері бойынша спорт клубтары , федерациялары құрылуы мүмкін.

10. Студенттік және мектеп спорты саласындағы қызметті жүзеге асыратын жеке және заңды тұлғалар студенттік және (немесе) мектеп спорт лигасының мүшелері болуы мүмкін.

16-бап. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында, құқық қорғау және арнаулы мемлекеттік органдарында әскери-қолданбалы, қызметтік-қолданбалы және басқа да спорт түрлерін

дамыту

1. Әскери-қолданбалы және қызметтік-қолданбалы спорт түрлері – әскери қызметшілердің және құқық қорғау мен арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлерінің өздерінің қызметтік міндеттерін орындауына байланысты арнайы іс-қимылдары (оның ішінде тәсілдері) негіз болып табылатын және атқарушы биліктің бір немесе бірнеше ведомстволық органдары қызметінің шеңберінде дамитын спорт түрлері.

2. Әскери қызметшілердің және құқық қорғау мен арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлерінің дене шынықтыру даярлығы – қоршаған ортаның физикалық факторларының өзгерістері ескеріле отырып, әскери қызметтің, құқық қорғау мен арнайы мемлекеттік органдардың қызметінің ерекшеліктеріне және жауынгерлік және жедел қызметтік міндеттерді орындауына байланысты түрлі жағдайларға әскери қызметшілердің және құқық қорғау мен арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлері ағзасының төзімділігін арттыру мақсатында өткізілетін даярлықтың негізгі пәні.

3. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында, құқық қорғау және арнаулы мемлекеттік органдарында дене шынықтыру даярлығы Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының, құқық қорғау және арнаулы мемлекеттік органдарының дене шынықтыру мен спортты басқару органдарының бірінші басшылары бекітетін дене шынықтыру даярлығы бойынша бағдарламалар негізінде олардың қызметтік міндеттерін табысты орындауы мақсатында жүзеге асырылады.

4. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында, құқық қорғау және арнаулы мемлекеттік органдарында әскери қызметшілер мен құқық қорғау және арнаулы мемлекеттік органдардың қызметкерлерін спортпен тұрақты айналысуға тарту мақсатында тиісті

әскери-қолданбалы, қызметтік-қолданбалы, техникалық және басқа да спорт түрлерін дамытуды, спортшылар даярлауды жүзеге асыратын спорт клубтары, дене шынықтыру-спорт ұйымдары құрылуы және жұмыс істеуі мүмкін, сондай-ақ құрама командаларды жасақтайды.

5. Осы баптың 2-тармағында көрсетілген ұйымдар: оқу-жаттығу процесін жүзеге асырады, барлық санаттағы әскери қызметшілердің және құқық қорғау және арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлерінің спортпен айналысуы үшін жағдайлар жасайды, спортшылардың спорттық жарыстарға, оның ішінде оқу-жаттығу және спорттық іс-шараларды, медициналық қызмет көрсетуді, спортшылардың қарқынды дене шынықтыру жүктемелерінен, аурулары мен жарақаттарынан кейін қалпына келтіру іс-шараларын, олардың тамақтануын, тұруын және жол жүруін қамтамасыз етуді, сондай-ақ спорттық керек-жарақпен, спорттық құрал-сайманмен және жабдықпен қамтамасыз етуді, жаттықтырушылар мен дене шынықтыру және спорт саласындағы басқа да мамандардың біліктілігін арттыру жөніндегі іс-шараларды жүргізуді ұйымдастыруды көздейтін, Дүниежүзілік армия ойындарына, Ынтымақтас армиялардың спартакиадасына, Әлем чемпионаттарына және Полицейлер мен өрт сөндірушілердің дүниежүзілік ойындарына қатысуы үшін даярлығын жүзеге асырады.

Спорттық іс-шараларға дайындалу және қатысу кезеңінде барлық санаттағы әскери қызметшілер мен құқық қорғау және арнаулы мемлекеттік органдардың қызметкерлерін тамақпен, спорттық керек-жарақпен, спорттық құрал-сайманмен және жабдықпен қамтамасыз ету нормативтерін Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді.

6. Әскери-қолданбалы және қызметтік-қолданбалы, техникалық және басқа да спорт түрлерін дамытуға басшылықты жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының, құқық қорғау және арнаулы мемлекеттік органдарының дене шынықтыру және спорт басқару органдары спорттық іс-шараларға қатысу үшін тиісті спорт түрлері бойынша құрама командаларды жасақтайды, әскери қызметшілер мен құқық қорғау және арнаулы мемлекеттік органдар қызметкерлерінің дене шынықтыру даярлығына үнемі тестілеу жүргізіп отырады, республикалық және халықаралық спорттық іс-шараларды ұйымдастырады, өткізеді және қамтамасыз етеді, әскери-қолданбалы, қызметтік-қолданбалы, техникалық және басқа да спорт түрлері бойынша спорттық сыныптаманы әзірлейді және оған уақтылы өзгерістер енгізеді, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жаттықтырушыларға, әдіскерлерге, спорт төрешілеріне, нұсқаушы-спортшыларға спорттық разрядтар мен дәрежелер, біліктілік талаптарын береді.

7. Әскери қызметшілер мен құқық қорғау және арнаулы мемлекеттік органдардың қызметкерлері арасында өткізілетін әскери-қолданбалы және қызметтік-қолданбалы, техникалық және басқа да спорт түрлері бойынша спорттық-бұқаралық іс-шаралардың

бірыңғай күнтізбесін дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша осы спорт түрлерінің дамуына басшылықты жүзеге асыратын уәкілетті орган бекітеді.

17-бап. Еңбек ұжымдарындағы дене шынықтыру мен спорт

1. Занды тұлғалар жұмыскерлерді сауықтыру бойынша дене шынықтыруды дамыту үшін қаражат көздей алады және азаматтардың дене шынықтырумен және спортпен айналысу құқықтарын іске асыруына жағдайлар жасайды.

2. Қызметкерлердің, олардың отбасы мүшелерінің жеке және ұжымдық дене шынықтыру-спорт сабақтарын ұйымдастыру үшін материалдық база құру, оны пайдалану, қаржыландыру, мамандармен қамтамасыз ету ұжымдық шарттарда және дене шынықтыру мен спортты дамыту бағдарламаларында айқындалған.

3. Еңбек ұжымдарында ерікті негізде және салалық қағидат бойынша спортпен айналысу үшін азаматтарды біріктіретін ведомстволық дене шынықтыру-спорт қоғамдары құрылуы мүмкін.

4. Әрбір салада бір республикалық ведомстволық дене шынықтыру-спорт қоғамы құрылуы мүмкін. Қоғамдардың ұйымдастырушылық-құқықтық нысаны және олардың қызмет тәртібі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

18-бап. Тұрғылықты жердегі және халық жаппай демалатын орындардағы дене шынықтыру мен спорт

1. Тұрғылықты жерде және халық жаппай демалатын орындарда дене шынықтыру мен спортты дамыту мыналарды:

1) азаматтардың дене шынықтырумен және спортпен айналысу үшін инфрақұрылым құруды;

2) спорт клубтары мен секцияларының жұмысын ұйымдастыруды;

3) дене шынықтыру-сауықтыру және спорттық іс-шараларды ұйымдастыруды және өткізуді;

4) дене шынықтыру-спорт ұйымдарына жаппай демалыс орындарында халықтың дене шынықтырумен және спортпен айналысуына арналған қажетті үй-жайлар бөлуде және спорт ғимараттарын беруде жәрдемдесуді қамтиды.

2. Санаториялық-курорттық ұйымдар, пансионаттар, демалыс үйлері, туристік базалар және балаларды сауықтыру лагерьлері жеке, топтық және отбасылық дене шынықтыру-сауықтыру іс-шараларын өткізу үшін жағдайлар жасайды.

19-бап. Бейімдік дене шынықтыру және спорт, мүгедектер мен денсаулығының зияткерлік және дене мүмкіндіктері шектеулі адамдардың дене бітімін оңалту

1. Бейімдік дене шынықтыру және спорт мүгедектер мен денсаулығының зияткерлік және дене мүмкіндіктері шектеулі адамдарды оңалтуға және қалыпты әлеуметтік ортаға бейімдеуге, толыққанды өмірді сезінуге, сондай-ақ қоғамның

әлеуметтік дамуына өзінің жеке үлесінің қажеттігін сезінуге кедергі келтіретін психологиялық тосқауылдарды жеңуге бағытталған спорттық-сауықтыру сипатындағы шаралар кешені болып табылады.

2. Бейімдік дене шынықтыру мен бейімдік спорттың әдістерін пайдалана отырып, мүгедектер мен денсаулығының зияткерлік және дене мүмкіндіктері шектеулі адамдардың дене бітімін оңалту және әлеуметтік бейімдеу дене шынықтыру-спорт клубтарында, мүгедектер мектептері мен секцияларында, дене шынықтыру-спорт ұйымдарында жүзеге асырылады.

3. Мүгедектер мен денсаулығының зияткерлік және дене мүмкіндіктері шектеулі адамдарға арналған дене шынықтыру-спорт ұйымдарындағы оқу-жаттығу процесі, даярлық кезеңдерінің мазмұны тиісті параолимпиадалық, сурдлимпиадалық қоғамдық бірлестіктер әзірлейтін және дене шынықтыру мен спорт саласындағы уәкілетті орган бекітетін спорт түрлері бойынша бағдарламалардың негізінде жүзеге асырылады.

4. Мүгедектер мен денсаулығының зияткерлік және дене мүмкіндіктері шектеулі адамдарға дене шынықтыру және спорт сабақтарын ұйымдастыру, кадрларды даярлау, әдістемелік, медициналық қамтамасыз ету және мүгедектер мен денсаулығының зияткерлік және дене мүмкіндіктері шектеулі адамдардың дене шынықтыру және спорт сабақтарын дәрігерлік бақылау білім беру, денсаулық сақтау, халықты әлеуметтік қорғау, дене шынықтыру және спорт органдарына жүктеледі.

5. Жергілікті атқарушы органдар мүгедектер мен денсаулығының зияткерлік және дене мүмкіндіктері шектеулі адамдарға дене шынықтырумен және спортпен айналысу үшін спорт ғимараттарына бару үшін жағдай жасауды, арнайы спорттық құрал-сайманмен қамтамасыз етеді.

Мүгедектігінің санатына қарай, санамаланған көрсетілетін қызметтер бюджет қаражаты есебінен және «Мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жеңілдікті шарттармен жүзеге асырылады.

6. Облыстардың (республикалық маңызы бар қаланың, астананың), ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) жергілікті атқарушы органдары мүгедектер мен зияткерлік және дене мүмкіндіктері шектеулі адамдардың дене шынықтыру-спорт ұйымдарымен бірлесе отырып, спорт клубтарының, мектептерінің, секцияларының ашылуын қамтамасыз етеді, облыс (республикалық маңызы бар қала, астана) деңгейінде спорттық іс-шаралар өткізуді, сондай-ақ оларды республикалық спорттық жарыстарға даярлауды және оларға қатысуды ұйымдастырады.

7. Дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган мүгедектер мен зияткерлік және дене мүмкіндіктері шектеулі адамдардың дене шынықтыру-спорт ұйымдарымен бірлесе отырып, республикалық жарыстарды өткізуді, мүгедектер мен зияткерлік және дене мүмкіндіктері шектеулі адамдар арасындағы спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасының құрама командаларын (спорт түрлері бойынша

ұлттық құрама командаларды) халықаралық спорттық жарыстарға, соның ішінде Параолимпиадалық, Сурдлимпиадалық және Дүниежүзілік арнайы Олимпиада ойындарына даярлауды және оларға қатысуды ұйымдастырады.

20-бап. Түзеу мекемелеріндегі дене шынықтыру және спорт

1. Түзеу мекемелерінде бас бостандығынан айыруға сотталғандардың дене тәрбиесі жүзеге асырылады.

2. Түзеу мекемелерінің әкімшілігі дене шынықтырумен және спортпен айналысуға жағдай жасауды қамтамасыз етеді және Спорт түрлері жөніндегі қағидаларға сәйкес спорттық іс-шараларды ұйымдастырады.

3. Сотталғандар дене шынықтырумен және спортпен айналысу үшін өз қаражаты есебінен спорттық киім, аяқ киім және құрал-сайман сатып алуға құқылы.

4-тарау. Ұлттық спорт түрлерін дамыту

21-бап. Ұлттық спорт түрлері

1. Ұлттық спорт түрлері танылуы осы Заңда белгіленген тәртіппен жүзеге асырылатын спорттың ажырамас бөлігі болып табылады.

2. Облыстардың (республикалық маңызы бар қаланың, астананың) жергілікті атқарушы органдары ұлттық спорт түрлерінің дамуын спорт клубтарын, мектептерін, секцияларын ашу, облыс (республикалық маңызы бар қала, астана) деңгейінде спорттық іс-шараларды өткізу, ұлттық спорт түрлері бойынша республикалық, халықаралық спорттық жарыстарға спортшыларды даярлауды және оларға қатысуды, тиісті инфрақұрылым құру арқылы қамтамасыз етеді.

3. Ұлттық спорт түрлері бойынша сабақтарды ұйымдастыру, кадрларды даярлау, әдістемелік, медициналық және допингке қарсы қамтамасыз ету, спорттық атақтар мен разрядтарды, жаттықтырушылық біліктілік пен спорт төрешілерінің санаттарын беру осы Заңда және Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

4. Дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган ұлттық спорт түрлері бойынша республикалық спорт федерацияларымен бірлесіп, халықаралық және республикалық жарыстарды өткізуді, спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасының құрама командаларын (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командаларды) халықаралық және республикалық спорттық жарыстарға даярлау мен олардың қатысуын ұйымдастырады.

22-бап. Ұлттық спорт түрлері бойынша бірлестіктерді, спорт клубтарын құру құқығы

1. Қазақстан Республикасының азаматтарының ерікті бастамаларда Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жұмыс істейтін ұлттық спорт түрлері бойынша бірлестіктер, әуесқой және кәсіпқой спорт клубтары мен оларға теңестірілген ұйымдар

2. Ұлттық спорт түрлері бойынша спорт федерацияларын аккредиттеу осы Заңда белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

5-тарау. Спорт резерві және жоғары жетістіктер спорты

23-бап. Спортшылардың құқықтары мен міндеттері

1. Спортшылардың :

- 1) спорт түрлерін таңдауға;
- 2) таңдаған спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен спорттық жарыстарға қатысуға;
- 3) Бірыңғай спорттық сыныптама нормалары мен талаптарын орындаған кезде спорттық разрядтар мен спорттық атақтар алуға;
- 4) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен шарттар ж а с а с у ғ а ;
- 5) таңдаған спорт түрлері бойынша спортшылардың құқықтары мен заңды мүдделерін халықаралық спорттық ұйымдарда қорғауда спорт федерацияларынан ж ә р д е м а л у ғ а ;
- 6) Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес өзге де құқықтарды жүзеге асыруға қ ұ қ ы ғ ы б а р .

2. Спортшылар :

- 1) спорттық іс-шараларға қатысу уақытында және спорт ғимараттарында болған кезде қауіпсіздік талаптарын сақтауға;
- 2) допингті пайдаланбауға, міндетті допингтік бақылаудан өтуді белгіленген т ә р т і п п е н с а қ т а у ғ а ;
- 3) спорт саласындағы әдеп нормаларын сақтауға;
- 4) осындай жарыстардың ережелеріне сәйкес жарыстарды ұйымдастырушылардың т а л а п т а р ы н с а қ т а у ғ а ;
- 5) санитариялық-гигиеналық талаптарды, медициналық талаптарды сақтауға, тұрақты түрде медициналық тексеруден өтуге;
- 6) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзге де міндеттерді орындауға міндетті.

24-бап. Спорт резервін және жоғары дәрежелі спортшыларды даярлау

1. Спорт резервін және жоғары дәрежедегі спортшыларды даярлауды аккредиттелген республикалық федерациялар әзірлейтін және дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган бекітетін, дене шынықтыру-спорт ұйымдарына арналған спорт түрлері бойынша бағдарламаларға сәйкес дене шынықтыру-спорт ұйымдары жүзеге асырады. Спорт резервін және жоғары дәрежеделі спортшыларды

даярлау оқу-жаттығу процесін және спорттық іс-шараларды өткізуді қамтиды.

2. Оқу-жаттығу процесі мазмұнын дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган бекітетін, спортшыларды көпжылдық даярлаудың мынадай кезеңдеріне б ө л і н е д і :

- 1) спорттық - сауықтыру;
- 2) бастапқы даярлық;
- 3) оқу - жаттығу;
- 4) спорттық шеберлікті жетілдіру;
- 5) жоғары спорт шеберлігі.

3. Оқу-жаттығу процесін ұйымдастыру бойынша шығыстар дене шынықтыру-спорт ұйымдарының көзделген қаражаты шегінде жүзеге асырылады. Спорттық іс-шаралар шығыстарының құрылымын дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган а й қ ы н д а й д ы .

4. Дене шынықтыру-спорт ұйымдарында спорт түрлері бойынша жастар мен жасөспірімдердің жасын дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган спорт түрлері жөніндегі қағидаларға сәйкес айқындайды.

5. Спорт резервін және жоғары дәрежелі спортшыларды даярлау бойынша оқу-жаттығу процесі жүзеге асырылатын дене шынықтыру-спорт ұйымдары түрлерінің атауын және олардың қызметі қағидаларын дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

25-бап. Жоғары дәрежедегі спортшыларды даярлаудың ерекшеліктері

1. Жоғары дәрежедегі спортшыларды даярлауды сондай-ақ дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган бекіткен спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалардың) спортшыларын даярлаудың жеке жоспарларына сәйкес дене шынықтыру және спорт саласындағы отандық және шетелдік мамандар, дене шынықтыру-спорт ұйымдары жүзеге асырады.

2. Қазақстан Республикасының жоғары дәрежедегі спортшыларын даярлау Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына сәйкес шарттық негізде жүзеге а с ы р ы л а д ы .

3. Спорттық қызмет туралы шартта спортшының, жаттықтырушының және заңды тұлғаның құқықтары мен міндеттері, әлеуметтік және медициналық сақтандыру туралы ережелер, шартты жасасу және бұзу талаптары қамтылуы тиіс. Спорттық қызмет туралы шартта Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін басқа да талаптар мен міндеттемелер қамтылуы мүмкін.

4. Спортшыны тіркеу туралы куәліктің болуы спорттық қызмет туралы шарттың міндетті талабы болып табылады.

26-бап. Спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасының құрама командалары (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалар) және оларды қалыптастыру тәртібі. Облыстардың және республикалық маңызы бар қалалардың және астананың спорт түрлері бойынша құрама командалары

1. Спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасының құрама командалары (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалар), спорт түрлері бойынша облыстардың және республикалық маңызы бар қаланың және астананың құрама командалары халықаралық спорттық іс-шараларға даярлану және қатысу мақсатында қалыптастырылады және негізгі және резервтік құрамдардан тұруы мүмкін.

2. Спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасының құрама командалары (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалар) республикалық аккредиттелген спорт федерацияларының ұсыныстары бойынша спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасының құрама командаларына (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командаларға) кандидаттардың тиісті тізіміне енгізілген адамдардың арасынан дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган қалыптастырады және бекітеді.

3. Спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасының құрама командаларына (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командаларға) кандидаттардың тізімдерін республикалық аккредиттелген спорт федерацияларының ұсыныстары бойынша жыл сайын дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган қалыптастырады және б е к і т е д і .

4. Спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасының құрама командаларына (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командаларға) кандидаттардың тізімдерін, спорт түрлері бойынша облыстардың және республикалық маңызы бар қаланың және астананың құрама командаларына кандидаттардың тізімдерін қалыптастырудың шарттары мен тәртібін дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган б е л г і л е й д і .

5. Спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалардың) мүшелерін материалдық-техникалық қамтамасыз ету: ғылыми-әдістемелік, медициналық-биологиялық, медициналық және допингке қарсы қамтамасыз етуді, спорттық керек-жарақпен қамтамасыз етуді көздейді .

6-тарау. Кәсіпқой спорт

27-бап. Кәсіпқой спортпен айналысуға құқық

1. Қазақстан Республикасының азаматтары шарттық негізде Қазақстан Республикасында да, басқа елдерде де ақы төленетін кәсіпқой спорт қызметімен

2. Кәсіпқой спортшылардың, жаттықтырушылардың және дене шынықтыру және спорт саласындағы басқа да мамандардың арасындағы қатынастарды реттеу ерекшеліктері Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасымен және өзге де нормативтік құқықтық актілермен белгіленеді.

3. Өз құқықтары мен заңды мүдделерін қамтамасыз ету және қорғау үшін кәсіпқой спортшылар Қазақстан Республикасы заңнамасының нормаларына сәйкес кәсіптік о да қ т а р ғ а б і р і г е а л а д ы .

4. Кәсіптік бірлестіктерді, ұйымдарды құру тәртібі және олардың жұмыс істеу шарттары және кәсіпқой спорт сабақтарын өткізу, спорттық қызмет туралы шарттар жасасу тәртібі Қазақстан Республикасының заңнамасында айқындалады.

5. Спортшылардың, төрешілердің, жаттықтырушылардың және дене шынықтыру және спорт саласындағы басқа да мамандардың спорттық жарыстарға даярлану мен қатысуға байланысты және олардың табыс көзі болып табылатын кәсіптік қызметтері Қазақстан Республикасының заңнамасында реттеледі.

28-бап. Кәсіпқой спортшылардың, кәсіпқой жаттықтырушылардың және өзге де спорт қызметкерлерінің құқықтарының кепілдігі

1. Кәсіпқой спорт клубымен спорттық қызмет туралы шарт жасасқан адамдардың өзінің қызметіне байланысты, оның ішінде оның өзге кәсіпқой спорт клубына өтуіне байланысты қандай да бір өтемақыларға құқығы бар.

2. Спорт жарысынан шеттету кезеңінде, спорттық жауаптылыққа тартылған кезде кәсіпқой спорт клубы кәсіпқой спортшының оқу-жаттығу процесіне қатысуын қ а м т а м а с ы з е т у г е м і н д е т т і .

3. Кәсіпқой спортшыға, кәсіпқой жаттықтырушыға немесе өзге де спорт қызметкеріне тамақтануға, жол жүруге, тұруға және спорттық жарыстарға даярлануға, қалыпқа келу процесін ұйымдастыруға, спорттық жарақат алған немесе науқастанған жағдайда медициналық ем алуға жұмсалған шығыстары, сондай-ақ өзге де шығыстары спорттық қызмет туралы шартта айқындалған мөлшерде өтеледі.

4. Егер кәсіпқой спортшы кәсіпқой спорт клубының кінәсінен (атап айтқанда, қажетті сақтандыру шарттарын жасаспауына, кәсіпқой спортшының міндетті алдын-ала немесе мерзімді медициналық қарап тексеруден, оқудан, еңбекті қорғау саласындағы білімі мен дағдыларын тексеруден өткізбеуіне және т.б. байланысты) спорттық жарыстарға қатысуға дейін жіберілмеген болса, кәсіпқой спорт клубы кәсіпқой спортшыға оның шеккен шығынын заңнамада белгіленген тәртіппен өтейді.

5. Кәсіпқой спортшы, кәсіпқой жаттықтырушы немесе өзге де спорт қызметкері қызметін спорт қызметі туралы шартқа сәйкес жүзеге асырады.

29-бап. Кәсіпқой спорт федерацияларының негізгі құқықтары мен міндеттері

1. Кәсіпқой спорт федерацияларының:

1) өз құзыреті шегінде сол спорт федерациясының мүшелері болып табылатын немесе сол федерацияны мойындайтын кәсіпқой спорт субъектілерінің орындауы міндетті қағидаларды, жарғыларды, нұсқаулықтарды және басқа да құжаттарды әзірлеуге және қабылдауға;

2) кәсіпқой спортшыларды, кәсіпқой жаттықтырушыларды және өзге де спорт қызметкерлерін спорттық жарыстарға қатысуға жіберуге;

3) спорттық жарыстарды ұйымдастыруға және өткізуге, спорттық жарыстарды өткізу құрылымын, күнтізбесін және өзге де шарттарын айқындауға, федерация жарғысымен айқындалған спорттың түрінен спорттық жарыстарды өткізуге құқық беруге;

4) спорттық қызмет туралы шарттарды және кәсіпқой спорт саласындағы өзге де шарттарды тіркеуді және есепке алуды жүзеге асыруға;

5) федерация өткізетін жарыстарға қатысуға жіберуге құқық беретін кәсіпқой спорт клубтарын сертификаттауды, аккредиттеуді енгізуге және жүзеге асыруға;

6) спорттық жарыстарда төрелікті ұйымдастыруды жүзеге асыруға;

7) кәсіпқой спорт клубтары өткізетін спорттық жарыстарға бақылауды жүзеге асыруға;

8) кәсіпқой спортшыларға спорттық куәліктер мен өзге де құжаттар беруді жүзеге асыруға;

9) халықаралық спорт федерацияларымен байланысты дамытуға және нығайтуға құқығы бар.

2. Кәсіпқой спорт федерациясы:

1) заңдар мен өзге де нормативтік құқықтық актілерді сақтауға;

2) халықаралық және ұлттық деңгейде кәсіпқой спорт субъектілерінің құқықтары мен мүдделерін қорғауды қамтамасыз етуге;

3) спорттық қызмет туралы шарттардың Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкестігін тексеруге және оларға тіркеу жүргізуге;

4) допингі пайдалануға қарсы шаралар қолдануға;

5) спорт резервін даярлауды жүзеге асыруға;

6) спорттың инфрақұрылымын және материалдық-техникалық базасын дамытуға;

7) халық арасында спортты насихаттауды және кеңінен таратуды ұйымдастыруға;

8) кәсіпқой спорт ардагерлері мен мүгедектеріне көмек көрсетуге;

9) Қазақстан Республикасының заңнамасына және өз жарғысына сәйкес өзге де міндеттерді орындауға міндетті.

3. Кәсіпқой спорт федерациясы егер өзгесі кәсіпқой спорт федерациясының құрылтай құжаттарына қайшы келмесе, кәсіпқой спорт ұйымдарының арасында жасалатын келісімдер негізінде оларға осы Заңда және өзге де нормативтік құқықтық актілерде көзделген жекелеген құқықтар мен міндеттерді беруге құқылы.

30-бап. Кәсіпқой спорт клубтарының негізгі құқықтары мен міндеттері

1. Кәсіпқой спорт клубы:

- 1) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ішкі тәртіп қағидалары мен өзге де шешімдерді әзірлеуге және қабылдауға;
- 2) заңнамада белгіленген тәртіппен спортшылармен, жаттықтырушылармен және дене шынықтыру және спорт саласындағы басқа да мамандармен спорттық қызмет туралы келісімшарттарды жасасуға, өзгертуге және бұзуға;
- 3) жоғары спорттық нәтижелерге жеткені үшін кәсіпқой спортшыларды, кәсіпқой жаттықтырушыларды және өзге де спорт қызметкерлерін көтермелеуге;
- 4) кәсіпқой спортшылардан, кәсіпқой жаттықтырушылардан және өзге де спорт қызметкерлерінен спорттық қызмет туралы жасалған шарттарда қамтылған міндеттерді орындауын, сондай-ақ кәсіпқой спорт клубының ішкі тәртіп қағидаларының сақталуын т а л а п е т у г е ;
- 5) дене шынықтыру және спорт саласындағы заңнама нормаларына сәйкес өзге де өкілеттіктерді жүзеге асыруға құқылы.

2. Кәсіпқой спорт клубы:

- 1) кәсіпқой спортшыға, кәсіпқой жаттықтырушыға және өзге де спорт қызметкеріне спорттық қызмет туралы жасалған шартқа сәйкес төлемдерді уақтылы төлеуге;
- 2) міндетті алдын ала, мерзімді және кезектен тыс медициналық тексерулерден өту кезеңінде жұмыс орындары (лауазымдары) мен орташа жалақыларын сақтай отырып, өз қаражаты есебінен кәсіпқой спортшылардың, кәсіпқой жаттықтырушылардың және өзге де спорт қызметкерлерінің аталған медициналық тексерулерден өтуін ұ й ы м д а с т ы р у ғ а ;
- 3) спорт федерациясы белгілеген мерзімде спорт федерациясында спорттық қызмет туралы шарттарға тіркеу жүргізуге;
- 4) қызметкердің жеке қорғану құралдарын қоса алғанда, кәсіпқой спортшының, кәсіпқой жаттықтырушының және өзге де спорт қызметкерінің спорттық қызмет туралы келісімшартта көзделген міндеттерін орындауы үшін оларды қажетті спорттық киіммен, керек-жарақпен, медициналық қызмет көрсетумен және өзге де құралдармен қ а м т а м а с ы з е т у г е ;
- 5) спорттық жарыстар мен оқу-жаттығу жиындары өтетін орындарда күзет пен еңбек гигиенасының талаптарына жауап беретін тиісті техникалық жабдықтарды жасауға және кәсіпқой спортшы мен өзге де спорт қызметкерінің қауіпсіздігін қ а м т а м а с ы з е т у г е ;
- 6) спорттық жарыстарға дайындалу кезінде немесе оларға тікелей қатысу кезінде кәсіпқой спортшы жарақат алған жағдайда, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де мән-жайлар болғанда кәсіпқой спортшыға білікті медициналық көмекті ұйымдастыруға, сондай-ақ осындай жазатайым оқиғаны

тексеруді және есепке алуды қамтамасыз етуге;

7) кәсіпқой спортшы, кәсіпқой жаттықтырушы және өзге де спорт қызметкері спорттық жарақаттың салдарынан спорттық қызметті уақытша тоқтата тұрған кезеңде оған өз есебінен мөлшері спорттық қызмет туралы келісімшартта көзделген төлемді толық көлемде төлеуге;

8) спорттық жарыстарға дайындалу және оларға тікелей қатысу кезінде спортта допингті және денсаулыққа зиянды басқа да құралдарды және (немесе) әдістерді пайдалануға қарсы күресуге;

9) халық арасында спортты насихаттауды және кеңінен таратуды ұйымдастыруға;

10) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен кәсіпқой спортшыны, кәсіпқой жаттықтырушының және өзге де спорт қызметкерінің міндетті әлеуметтік және медициналық сақтандырылуын жүзеге асыруға;

11) кәсіпқой спортшыны, кәсіпқой жаттықтырушыны және өзге де спорт қызметкерін еңбекті қорғау және жазатайым оқиғалар болған жағдайда алғашқы көмек көрсету жөніндегі жұмыстарды орындаудың қауіпсіз әдістері мен тәсілдеріне үйретуге, еңбекті қорғау жөнінде нұсқаулар беруге, жұмыс орнында тағылымдамадан өткізуге және еңбек қорғау талаптары, жұмысты орындаудың қауіпсіз әдістері мен тәсілдерін білетіндіктеріне тексеру жүргізуге;

12) жастар арасында спорт резервін даярлауды жүзеге асыруға, балаларға арналған спорт мектептерін ашуға, бейіндеуші спорт түріне жаттықтырушылар мен төрешілер даярлауға;

13) Қазақстан Республикасының заңнамасына және өзінің құрылтай құжаттарына сәйкес өзге де міндеттерді орындауға міндетті.

7-тарау. Дене шынықтыру және спорт саласындағы нормативтік талаптар

31-бап. Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің тестілері

1. Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің тестілері балалардың, жастар мен ересек тұрғындардың дене шынықтыру даярлығына қойылатын нормативтік талаптарының жиынтығын білдіреді.

2. Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің тестілері күшті, төзімділікті, жылдамдық пен ептілікті көрсететін дене шынықтыру жаттығуларының түрлерін қамтиды және азаматтардың жас санаттарына байланысты деңгейлерден тұрады.

3. Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің тестілеріне дене шынықтырумен және спортпен айналысуға жарамды азаматтар қатысады.

4. Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің тестерілерін орындау жөніндегі жұмысына басшылық етуді және оны бақылауды дене шынықтыру және спорт

саласындағы уәкілетті орган және жергілікті атқарушы органдар жүзеге асырады.

5. Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің тестілерін өткізу жөніндегі жұмысты ұйымдастыру жалпы білім беретін мектептерде, кәсіптік-техникалық колледждерде, жоғары оқу орындарында және еңбек ұжымдарында осы ұйымдардың б а с ш ы л а р ы н а ж ү к т е л е д і .

6. Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің тестілерін өткізу тәртібі мен шарттарын Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітеді.

32-бап. Спортшыны тіркеу туралы куәлік

1. Спортшыны тіркеу туралы куәлік оның спорт федерациясында тіркеуден өткенін растайтын құжат болып табылады.

2. Спортшыны тіркеу туралы куәлікте мыналар:

1) спортшының тегі, аты, әкесінің аты;

2) ж ы н ы с ы ;

3) т у ғ а н к ү н і ;

4) спортшыны тіркеу нөмірі;

5) спортшыға тіркеу нөмірі берілген күн;

6) тіркеуді жүзеге асырған спорт федерациясының атауы;

7) с п о р т т ү р і ;

8) спорттық разрядтар, санаттар мен спорттық атақтар беру туралы мәліметтер;

9) спортшының медициналық қарап-тексеруден өткені туралы мәліметтер;

10) спорттық жарыстарда қол жеткізген нәтижелері;

11) спорттан шеттету туралы мәліметтер;

12) допинг қолданған жағдайлар туралы мәліметтер;

13) мемлекеттік наградалар мен көтермелеудің өзге де нысандары туралы мәліметтер ;

14) жаттықтырушының тегі, аты, әкесінің аты;

15) таңдалған спорт түрінің ерекшелігімен байланысты өзге де мәліметтер;

16) фотосуреті көрсетіледі.

3. Спортшыны тіркеу туралы куәлікті жүргізу, беру, ауыстыру тәртібін, сондай-ақ спорт федерацияларының спортшыларды тіркеу туралы мәліметтерді беру тәртібін дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган белгілейді.

33-бап. Мүгедек спортшылар мен дене мүмкіндіктері шектеулі адамдарды сыныптау

1. Паралимпиадалық және сурдлимпиадалық спорт түрлері бойынша спорттық жарыстарда тең сайыс жағдайларын жасау мақсатында ұйымдастырушылар тиісті жарыстарға қатысуға өтінім берген мүгедек спортшылар мен дене мүмкіндіктері шектеулі адамдарды олардың функционалдық мүмкіндік деңгейлері бойынша сыныптау жүргізуді қамтамасыз етеді.

2. Мүгедек спортшылар мен дене мүмкіндіктері шектеулі адамдарға сыныптауды

жүргізу тәртібі мен шарттарын Халықаралық Паралимпиадалық және Сурдлимпиадалық комитеттердің және (немесе) мүгедектердің тиісті халықаралық спорт ұйымдарының талаптарын ескере отырып, паралимпиадалық және сурдлимпиадалық спорт түрлері бойынша республикалық қоғамдық бірлестіктер әзірлейді және оны дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

3. Сыныптау жүргізуді Ұлттық Паралимпиадалық және (немесе) Сурдлимпиадалық комитеттер берген тиісті құжаты бар сыныптаушы жүзеге асырады.

4. Паралимпиадалық және сурдлимпиадалық спорт түрлері бойынша сыныптаушылар мен төрешілерді даярлауды Паралимпиадалық және Сурдлимпиадалық комитеттердің ұсынысы бойынша халықаралық сарапшылардың қатысуымен сыныптаушылар мен төрешілерді даярлау жөніндегі оқыту семинарларының жоспарларына сәйкес Ұлттық Паралимпиадалық және Сурдлимпиадалық комитеттер жүзеге асырады.

34-бап. Спорт түрлерін және спорт пәндерін тану. Спорт түрлерінің тізілімі

1. Қазақстан Республикасының аумағында спорт түрлері мен спорттық пәндерді тануды дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган әзірлеген және бекіткен Қағидаларға сәйкес Спорт түрлерінің тізіліміне енгізу арқылы дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган жүзеге асырады.

2. Спорт түрлерінің тізілімі Қазақстан Республикасының аумағында дамыған спорт түрлерін есепке алуға арналған ақпараттық жүйені білдіреді.

3. Қазақстан Республикасының аумағында спорттық іс-шараларды өткізу Спорт түрлерінің тізіліміне енгізілген спорт түрлері мен спорттық пәндер бойынша жүзеге асырылады.

35-бап. Бірыңғай спорттық сыныптама. Жаттықтырушыларға, әдіскерлерге, нұсқаушы-әдіскерлерге, спорт төрешілеріне қойылатын біліктілік санаттары

1. Бірыңғай спорттық сыныптама спортшылардың, жаттықтырушылар мен спорт төрешілерінің спорттық атақтар мен разрядтарды орындауының нормаларын, талаптары мен шарттарын айқындайды.

2. Бірыңғай спорттық сыныптаманы аккредиттелген спорт федерациялары қалыптастырады және дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

3. Әскери-қолданбалы және қызметтік-қолданбалы спорт түрлері бойынша Бірыңғай спорттық сыныптама нормаларын, талаптарын қалыптастыруды осы спорт түрлерін дамыту жөніндегі уәкілетті органдар жүзеге асырады.

4. Спортшыларға мынадай спорттық атақтар мен разрядтар беріледі:

1) спорттық атақтар:

Қазақстан Республикасының Еңбек сіңірген спорт шебері;
Қазақстан Республикасының халықаралық дәрежедегі спорт шебері;
Қазақстан Республикасының спорт шебері;

2) спорттық разрядтар:

Қазақстан Республикасының спорт шеберіне кандидат;

1 - разрядтағы спортшы;

2 - разрядтағы спортшы;

3 - разрядтағы спортшы;

1-жасөспірімдік разрядтағы спортшы;

2-жасөспірімдік разрядтағы спортшы;

3-жасөспірімдік разрядтағы спортшы.

5. Жаттықтырушыларға Қазақстан Республикасының Еңбек сіңірген жаттықтырушысы спорттық атағы беріледі.

6. Әскери даярлық саласындағы спортшыларға мынадай спорттық разрядтар беріледі:

1) Әскери-спорттық кешеннің үздігі;

2) бірінші дәрежелі жауынгер-спортшы;

3) екінші дәрежелі жауынгер-спортшы.

7. Жаттықтырушыларға, әдіскерлерге, нұсқаушы-спортшыларға және спорт төрешілеріне мынадай біліктілік санаттары беріледі:

1) жаттықтырушыларға:

біліктілігі жоғары деңгейдегі жоғары санатты жаттықтырушы;

біліктілігі жоғары деңгейдегі бірінші санатты жаттықтырушы;

біліктілігі жоғары деңгейдегі екінші санатты жаттықтырушы;

біліктілігі орта деңгейдегі жоғары санатты жаттықтырушы;

біліктілігі орта деңгейдегі бірінші санатты жаттықтырушы;

біліктілігі орта деңгейдегі екінші санатты жаттықтырушы;

2) әдіскерлерге:

біліктілігі жоғары деңгейдегі жоғары санатты әдіскер;

біліктілігі жоғары деңгейдегі бірінші санатты әдіскер;

біліктілігі жоғары деңгейдегі екінші санатты әдіскер;

біліктілігі жоғары деңгейдегі санатсыз жаттықтырушы;

біліктілігі орта деңгейдегі жоғары санатты әдіскер;

біліктілігі орта деңгейдегі бірінші санатты әдіскер;

біліктілігі орта деңгейдегі екінші санатты әдіскер;

біліктілігі орта деңгейдегі санатсыз әдіскер;

3) нұсқаушы-спортшыларға:

біліктілігі жоғары деңгейдегі жоғары санатты нұсқаушы-спортшы;

біліктілігі жоғары деңгейдегі бірінші санатты нұсқаушы-спортшы;

біліктілігі жоғары деңгейдегі екінші санатты нұсқаушы-спортшы;

4) спорт төрешілеріне:

жоғары санатты ұлттық спорт төрешісі;

ұлттық спорт төрешісі;

бірінші санатты спорт төрешісі.

36-бап. Спорттық-бұқаралық іс-шаралардың бірыңғай күнтізбесі

1. Спорттық-бұқаралық іс-шаралардың бірыңғай күнтізбесі республикалық және өңірлік деп бөлінеді және ол деңгейіне байланысты жыл сайынғы халықаралық, республикалық және жергілікті деңгейдегі жарыстардың, сондай-ақ жарыстарға даярлық жөніндегі іс-шаралардың тізбесін айқындайды.

2. Спорттық-бұқаралық іс-шаралардың республикалық бірыңғай күнтізбесі халықаралық және республикалық спорттық іс-шаралардың тізбесін қамтиды және оны республикалық аккредиттелген спорт федерацияларының ұсынысы бойынша тиісті күнтізбелік жыл басталғанға дейін дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

3. Спорттық-бұқаралық іс-шаралардың бірыңғай өңірлік күнтізбесі облыстық (республикалық маңызы бар қала), аудандық (аудандық маңызы бар қала) спорттық іс-шаралардың тізбесін қамтиды және оны өңірлік және жергілікті спорт федерацияларының ұсыныстары бойынша тиісті күнтізбелік жыл басталғанға дейін тиісті жергілікті атқарушы орган бекітеді.

4. Спорттық-бұқаралық іс-шаралардың бірыңғай күнтізбені қалыптастыру тәртібін дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

37-бап. Спорт түрлері бойынша қағидалар

1. Әрбір спорт түрі бойынша қағидалар әскери-қолданбалы, қызметтік-қолданбалы және ұлттық спорт түрлерін қоспағанда, халықаралық спорт ұйымдарының қағидаларын ескере отырып, аккредиттелген республикалық спорт федерациялары әзірлейді және бекітеді.

2. Ұлттық спорт түрлері бойынша және халықаралық федерациялары жоқ спорт түрлері бойынша қағидаларды дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша республикалық спорт федерациялары әзірлейді және бекітеді.

3. Әскери-қолданбалы және қызметтік-қолданбалы спорт түрлері бойынша қағидаларды осы спорт түрлерін дамыту жөніндегі уәкілетті орган бекітеді.

38-бап. Спорттық іс-шараларды өткізу қағидалары

1. Кешенді республикалық жарыстар, халықаралық және республикалық жарыстар дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органның шешімі және спорт түрлері бойынша республикалық аккредиттелген федерациялармен келісу бойынша спорттық-бұқаралық іс-шаралардың республикалық бірыңғай күнтізбесіне сәйкес

ө т к і з і л е д і .

2. Қазақстан Республикасының аумағында кешенді халықаралық жарыстар халықаралық спорт ұйымдарының және дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органның шешімі бойынша өткізіледі. Аталған жарыстар спорттық-бұқаралық іс-шаралардың республикалық бірыңғай күнтізбесіне енгізіледі.

3. Облыстық, қалалық және аудандық жарыстар жергілікті атқарушы органдардың шешімі бойынша және тиісті жергілікті спорт федерацияларының немесе аккредиттелген спорт федерацияларының филиалдарымен келісу бойынша спорттық-бұқаралық іс-шаралардың өңірлік бірыңғай күнтізбесіне сәйкес өткізіледі.

4. Жарыстар Спорт түрлерінің тізіліміне енген спорт түрлері бойынша Жарыстар туралы ереженің (регламенттің) негізінде өткізіледі.

5. Халықаралық жарыстар аккредиттелген спорт федерациялары және/немесе халықаралық спорт ұйымдары әзірлейтін және дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша халықаралық спорт ұйымдары және/немесе аккредиттелген спорт федерациялары бекітетін Жарыстар туралы ережелерге (регламенттерге) сәйкес өткізіледі. Аккредиттелген спорт федерациялары Халықаралық жарыстар туралы ережелерді (регламенттерді) дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органға оларды өткізу күні басталғанға дейін бір жылдан к е ш і к т і р м е й ж і б е р е д і .

6. Республикалық жарыстар республикалық аккредиттелген федерациялар әзірлейтін және дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органмен келісу бойынша республикалық аккредиттелген спорт федерациялары бекітетін Жарыстар туралы ережелерге (регламенттерге) сәйкес өткізіледі. Республикалық аккредиттелген спорт федерациялары Республикалық жарыстар туралы ережелерді (регламенттерді) дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органға оларды өткізу күні басталғанға дейін алты айдан кешіктірмей жібереді.

7. Облыстық, қалалық және аудандық жарыстардың ережелерін (регламенттерін) облыстық спорт федерациялары немесе аккредиттелген спорт федерацияларының филиалдары әзірлейді және оны жергілікті атқарушы орган бекітеді. Облыстық спорт федерациялары Жарыстар туралы ережелерді (регламенттерді) дене шынықтыру және спорт саласындағы облыстық, қалалық және аудандық атқарушы органдарға оларды өткізу күні басталғанға дейін алты айдан кешіктірмей жібереді.

8. Спорттық іс-шараларды, соның ішінде оқу-жаттығу жиындарын өткізу тәртібін, спорттық іс-шаралар түрлерінің тізбесі мен оларды сыныптауды дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган айқындайды.

9. Міндетті медициналық тексеруден өткен спортшылардың оқу-жаттығу процестері мен спорттық іс-шараларға қатысуға құқығы бар.

10. Спорт федерациялары, бас жаттықтырушылар спорттық іс-шараларды ұйымдастырушылардың Қазақстан Республикасының мемлекеттік нышандарын

пайдалану тәртібін сақтауын, сондай-ақ спортшылардың Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Әнұранының музыкалық редакциясы мен мәтінін білуін қамтамасыз етуге міндетті.

39-бап. Дене шынықтыру және спорт сабақтары мен спорттық жарыстарды өткізу кезіндегі қауіпсіздік, азаматтардың денсаулығын қорғау

1. Дене шынықтыру және спорт сабақтарын өткізу кезінде дене шынықтыру және спорт саласындағы мамандар дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган әзірлейтін және бекітетін қауіпсіздік қағидаларының сақталуын қамтамасыз етеді.

2. Дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттары ұйымдарының әкімшілігі сабақтар мен спорттық жарыстар өткізілетін орындарды қауіпсіздік техникасы қағидаларына, санитариялық қағидалар мен гигиеналық нормативтерге сәйкес спорттық керек-жарақпен және спорттық жабдықтармен қамтамасыз етеді және азаматтардың денсаулығына келтірілген зиян үшін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауаптылықта болады.

3. Сабақтар мен спорттық жарыстарды өткізуге арналған спорт ғимараттары техникалық, санитариялық қағидалар мен гигиеналық нормативтерге, спорт ғимараттарын пайдалану мен өрт қауіпсіздігі қағидаларына сай болуға және мүгедектер мен дене мүмкіндіктері шектеулі адамдар үшін қолжетімділікті қамтамасыз етуге тиіс.

4. Дене шынықтыру және спорт саласындағы мамандар дене шынықтыру және спортпен айналысатын азаматтардың денсаулығына келтірілген зиян үшін Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жауаптылықта болады.

5. Азаматтар мен қатысушылардың қауіпсіздік жағдайын қамтамасыз етуді күрделендіретін, оның ішінде мінбенің тіреуіш конструкцияларының ескіруі, мінбе астындағы үй-жайларда жанар-жағармай заттары мен материалдарының болуы, авариялық жарық беру мен эвакуациялау жолдарының болмауы, өртке қарсы қорғану құралдарының болмауы немесе ақаулы болуы, сондай-ақ өрттің туындауына әкеп соғуы мүмкін электр жабдығын монтаждау және пайдалану қағидаларын бұзу бөлігінде спорт ғимараттарын пайдалану және өрт қауіпсіздігі қағидалары талаптарының бұзылуы анықталған жағдайда, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар саласындағы органдар енгізетін ұсыныс бойынша өз бетінше не ішкі істер органдарының бастамасы бойынша жергілікті атқарушы органдар қауіпсіздік жағдайларының анықталған бұзушылықтары жойылғанға дейін спорттық жарыстарды өткізуге тыйым салады.

6. Спорттық жарыстарды ұйымдастырушылар іс-шараны өткізгенге дейін он күннен кешіктірмей көрермендердің болжамды саны туралы, бір күн бұрын - сатылған билеттердің, берілген рұқсаттардың, оның ішінде автокөлікке берілген рұқсаттардың саны, сондай-ақ ішкі істер, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар және денсаулық сақтау органдарының арнаулы техникасына арналған, сондай-ақ

мүгедектер мен дене мүмкіндіктері шектеулі адамдардың көлігі мен автокөлігіне арналған тұрақ орындары туралы жергілікті атқарушы органдарды хабардар етуге міндетті.

8-тарау. Дене шынықтыру және спорт саласын кадрлық, ғылыми және медициналық қамтамасыз ету және допингке қарсы бақылау

40-бап. Дене шынықтыру және спорт саласында мамандар даярлау

1. Дене шынықтыру және спорт саласында мамандарды даярлау Қазақстан Республикасының білім беру туралы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

2. Мемлекет дене шынықтыру және спорт саласындағы орта және жоғары кәсіптік білім беру мекемелерінде оқу мақсатына арналған дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттары кешенін, жабдықтардың үлгілік жиынтығын, дене шынықтыру және спорт саласындағы түрлі бейіндегі мамандарды даярлауға арналған мамандандырылған спорт ғимараттарын және керек-жарақты қамтитын материалдық-техникалық базаны нығайтуға жәрдемдеседі.

3. Спорттан мамандандырылған оқу орындарында және дене тәрбиесі факультеттерінде адамдарды оқыту мемлекеттік бюджет қаражатынан, кәсіпорындардың, ұйымдардың, мекемелердің қаражатынан, ерікті жарналардан, қайырымдылық қорларының және жекелеген адамдардың қаражатынан жүзеге асырылады.

4. Дене шынықтыру және спорт бойынша педагогикалық, жаттықтырушылық-оқытушылық қызметке жоғары немесе арнайы орта дене шынықтыру білімі туралы дипломы бар адамдар жіберіледі.

5. Спорттық жарыстар мен спорттық-бұқаралық іс-шараларға төрешілік етуге дене шынықтыру-спорт ұйымдарында арнайы даярлықтан өткен және заңнамада белгіленген тәртіппен спорт төрешісі ретінде аттестатталған адамдар жіберіледі.

41-бап. Жаттықтырушыларды, спорт төрешілерін аттестаттау

1. Спорт түрлері бойынша жаттықтырушыларды аттестаттау жаттықтырушылардың спортшыларды даярлау бойынша жұмысты жүргізу құқығын растау мақсатында қауіпсіздік техникасы қағидалары бойынша білімін қоса алғанда, жаттықтырушылардың тиісті біліктілігі мен тиісті спорт түрі саласындағы білімдерін тану және растау рәсімі болып табылады.

2. Спорт төрешілерін аттестаттау спорттық іс-шараларда төрешілік жұмысты жүргізу құқығын растау мақсатында спорт төрешілерінің тиісті біліктілігі мен тиісті спорт түрі саласындағы білімін тану және растау рәсімі болып табылады.

3. Аттестаттауды аккредиттелген республикалық спорт федерациялары жүргізеді.

4. Осы Заңның 35-бабының 5, 7-тармақтарында көзделген спорттық атақ немесе

біліктілік санатын алған жаттықтырушылар мен спорт төрешілері аттестатталуға ж а т п а й д ы .

5. Жаттықтырушыларға, спорт төрешілеріне аттестаттауды жүргізу тәртібі мен шарттарын республикалық аккредиттелген спорт федерацияларының ұсыныстары бойынша дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган белгілейді.

6. Жаттықтырушыларды, спорт төрешілерін аттестаттау нәтижелері бойынша оларға төрт жылдық мерзімге аттестаттау туралы куәлік беріледі.

42-бап. Дене шынықтыру мен спортты дамытуды ғылыми әдістемелік және ғылыми-техникалық қамтамасыз ету

1. Дене шынықтыру және спорт саласында іргелі, іздестіру, тәжірибелік-конструкторлық, технологиялық, қолданбалы және басқа да ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуді белгіленген тәртіппен құрылған және өзінің қызметін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүзеге асыратын ғылыми орталықтар, ғылыми-зерттеу институттары, зертханалар, дене шынықтыру және спорт саласындағы білім беру мекемелері жүзеге асырады.

2. Дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалардың) немесе ведомстволық бағынысты ұйымдардың жанындағы кешенді ғылыми топтар, уақытша ғылыми ұжымдар қызметін үйлестіреді.

3. Дене шынықтыру және спорт саласындағы жергілікті атқарушы органдар өңірлік ғылыми-әдістемелік бірлестіктердің, кешенді ғылыми топтардың қызметін үйлестіреді.

43-бап. Дене шынықтыру және спорт саласындағы медициналық қамтамасыз ету

1. Дене шынықтырумен және спортпен айналысатын адамдарды медициналық қ а м т а м а с ы з е т у :

1) денсаулық жағдайын жүйелі бақылауды;

2) физикалық жүктемелерінің олардың денсаулық жағдайына бара-барлығын б а ғ а л а у д ы ;

3) аурулардың, жарақаттардың алдын алу және оларды емдеу, медициналық оңалту, нормативтерге сәйкес дәрумен беру және дәрілік заттармен қамтамасыз етуді;

4) дене шынықтырумен және спортпен айналысу кезінде пайдаланылатын құралдармен және әдістермен денсаулығын қалпына келтіруді қамтиды.

2. Спортшыларды медициналық қамтамасыз ету, спорттық іс-шаралар өткізу кезінде медициналық қызмет көрсетуді ұйымдастыру, спорттық медицина ұйымдарын құру тәртібі Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау туралы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

44-бап. Спортта допингті, допингтік субстанцияларды және (немесе) әдістерді пайдалануға қарсы іс-қимыл

1. Спортта допингті болдырмау және онымен күрес дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган бекіткен допингке қарсы қағидаларға және халықаралық допингке қарсы ұйымдар бекіткен допингке қарсы қағидаларға (бұдан әрі – допингке қарсы қағидалар) сәйкес жүзеге асырылады.

2. Бір немесе бірнеше мынадай бұзушылықтар:

1) спортшының немесе спорттық жарысқа қатысатын жануардың допингті пайдалануы;

2) допингке қарсы қағидаларға сәйкес хабарлама алғаннан кейін спортшының сынама тапсыруға келуден бас тартуы, спортшының дәлелді себепсіз сынама тапсыруға келмеуі немесе спортшының сынама тапсырудан өзгеше түрде жалтаруы;

3) допингке қарсы қағидалардың жарыстан тыс кезеңде сынама алу үшін спортшының қолжетімді болуына қатысты талаптарын бұзуы, оның ішінде оның тұратын жері туралы ақпаратты бермеу және оның тестілеуге қатысуға келмеуі;

4) допинг-бақылаудың кез келген сатысында бұрмалау немесе бұрмалауға әрекеттену;

5) Дүниежүзілік допингке қарсы агенттіктің тыйым салынған субстанцияларын терапевтік пайдалану үшін Халықаралық стандарттарға сәйкес берілген тыйым салынған субстанцияларды және (немесе) тыйым салынған әдістерді, оларды терапевтік пайдалануға рұқсатсыз иелік ету;

6) допинг туралы үгіт-ақпаратты тарату допингке қарсы қағидаларды бұзу болып табылады.

3. Спортшылардың, сондай-ақ жаттықтырушылардың, спорттық медицина бойынша мамандардың, дене шынықтыру және спорт саласындағы өзге де мамандардың спортшыларға қатысты, сондай-ақ спорттық жарыстарға қатысатын жануарларға қатысты допингке қарсы қағидаларды бұзуына жол берілмейді. Спортшының, сондай-ақ спорттық жарысқа қатысатын жануарларға қатысты допингті пайдалану фактісі Дүниежүзілік допингке қарсы агенттік аккредиттеген зертханаларда жүргізілген зерттеулердің нәтижелері бойынша расталады.

4. Допинг-бақылау тест өткізуді жоспарлауды, сынамалар алуды, оларды сақтауды, тасымалдауды, сынамаларды зертханалық талдауды, тестілеуден кейінгі рәсімдерді, сондай-ақ тиісті тыңдаулар мен апелляцияларды қарауды қамтитын процесті білдіреді.

5. Допинг-бақылау (тестілеу) рәсімі жарыс кезеңінде де, жарыстан тыс кезеңде де жүзеге асырылады. Жарыс кезеңі деп егер тиісті спорт түрі бойынша халықаралық спорт федерациясы қағидасымен немесе өзге де халықаралық допингке қарсы ұйыммен не Ұлттық допингке қарсы орталықпен өзгеше көзделмесе, спортшының және (немесе) жануардың нақты жарысқа қатысуымен байланысты кезең түсініледі. Жарыс кезеңіне қосылмаған уақыт жарыстан тыс кезең болып табылады.

6. Допингті пайдалануға қарсы іс-қимыл жөніндегі шаралар:

1) допинг-бақылау жүргізуді;

2) спортшылардың, жаттықтырушылардың, дене шынықтыру және спорт саласындағы өзге де мамандардың допингке қарсы қағидаларды бұзғаны үшін жауаптылығын белгіледі;

3) допингті қолданудың алдын алуды;

4) допинг-бақылауды жүргізетін мамандардың біліктілігін арттыруды;

5) бұқаралық ақпарат құралдарында допингке қарсы насихат жүргізуді;

6) спортта допингтің болдырмауға және онымен күресуге бағытталған ғылыми зерттеулер жүргізуді;

7) спортшылардың жұмысқа қабілеттілігін қалпына келтіру құралдары мен әдістерін әзірлеу бойынша ғылыми зерттеулер жүргізуді;

8) құрамына тыйым салынған субстанцияларды қосу арқылы дәрілік заттар мен тағамдық қоспаларды бұрмалағаны, осындай дәрілік заттар мен тағамдық қоспаларды өткізгені үшін, сондай-ақ тыйым салынған субстанцияларды әзірлеу, дайындау, пайдалану тәсілдері, әдістері және оларды сатып алу орындары туралы мәліметтерді таратуға бағытталған қызмет үшін жауаптылықты белгіледі;

9) допинг-бақылау жүргізу тәртібінде көзделген допинг-бақылау жүргізу шарттарын бұзғаны үшін дене шынықтыру-спорт ұйымдарының жауаптылығын белгіледі;

10) спортта допингті болдырмау және онымен күрес саласында халықаралық ынтымақтастықты жүзеге асыруды қамтиды.

7. Спорттық жарыстарды ұйымдастырушылар халықаралық спорт ұйымдарының талаптары мен шешімдерін және Қазақстан Республикасының заңнамасын сақтай отырып, міндетті допингтік бақылауды жүргізу үшін жағдайларды қамтамасыз етуге міндетті.

9-тарау. Дене шынықтыру және спорт саласындағы мемлекеттік әлеуметтік кепілдіктер жүйесі

45-бап. Спортшылардың әлеуметтік қорғалуы

1. Жергілікті атқарушы органдар, спорт федерациялары, дене шынықтыру-спорт ұйымдары көрнекті спортшыларға – «КСРО-ның Еңбек сіңірген спорт шебері», «Қазақстан Республикасының Еңбек сіңірген спорт шебері», «КСРО-ның Халықаралық дәрежедегі спорт шебері», «Қазақстан Республикасының Халықаралық дәрежедегі спорт шебері» атақтары бар, спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлтты құрама командалардың) құрамына кірген немесе кіретін Олимпиада чемпиондары мен жүлдегерлеріне, әлем чемпиондарына, олардың «Қазақстан Республикасының Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» немесе «КСРО-ның Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» атақтары бар жаттықтырушыларына ай сайын ақшалай үлес төлейді.

2. Жергілікті атқарушы органдар, спорт федерациялары, дене шынықтыру-спорт ұйымдары спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалардың) құрамына кіретін спортшыларға, олардың жаттықтырушыларына, сондай-ақ спорттың ойын түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (ұлттық құрама командалардың) құрамында өнер көрсететін спортшыларға, олардың жаттықтырушыларына және клубтық командалардың жетекшілеріне ай сайын ақшалай ү л е с т ө л е й д і .

3. Дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командалардың) мүшелері республикалық жарыстарда спорттық жарақат алған және мертіккен кезде, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен, оларға өтемақы төлеуді жүзеге асырады.

4. Республикалық жарыстарда спорттық жарақат алған және мертіккен кезде өтемақы төлеу мен ай сайын ақшалай үлес беру тәртібін Қазақстан Республикасының Ү к і м е т і б е л г і л е й д і .

5. Спортшы дене шынықтыру-спорт ұйымының өзара келісімі бойынша бір дене шынықтыру-спорт ұйымынан басқа дене шынықтыру-спорт ұйымына немесе шетелдік дене шынықтыру-спорт ұйымына (шетелдік спорт клубы) өтуге құқылы.

46-бап. Спортшылар мен жаттықтырушыларды мемлекеттік әлеуметтік қолдау

1. Мемлекет ай сайынғы төлемдерді білдіретін өмір бойы ай сайынғы материалдық қамтамасыз ету түрінде (бұдан әрі – материалдық қамтамасыз ету) спортшылар мен жаттықтырушыларды әлеуметтік қолдауды жүзеге асырады.

2. Материалдық қамтамасыз етуді алу құқығына кемінде жиырма жыл еңбек стажы бар, мына спортшылар мен жаттықтырушылар ие:

1) Олимпиада ойындарының чемпиондары мен жүлдегерлері және (немесе) олимпиадалық спорт түрлері бойынша әлем чемпиондары атағын жеңіп алған с п о р т ш ы л а р ;

2) Олимпиада ойындарының чемпиондары мен жүлдегерлері және (немесе) олимпиадалық спорт түрлері бойынша әлем чемпиондары атағын жеңіп алған спортшыларды даярлаған жаттықтырушылар.

3. Осы баптың 1), 2) тармақшаларында белгіленген бірнеше негіздер бойынша бір мезгілде материалдық қамтамасыз етілуге құқығы бар адамдарға материалдық қамтамасыз ету негіздердің тек біреуі бойынша ең жоғары мөлшер бойынша төленеді.

4. Спортшылар мен жаттықтырушыларға өмір бойғы ай сайын материалдық қамтамасыз етуді беру тәртібі мен мөлшерлерін Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді.

47-бап. Олимпиада ойындарының чемпиондары мен жүлдегерлеріне тұрғын үй беру және оны сатып алу

тәртібі

1. Олимпиада ойындарының чемпиондары мен жүлдегерлері болып табылатын Қазақстан Республикасының спортшыларына тұрғын үй аталған адамдарға меншік құқығы мен беріледі.

2. Бір Олимпиада ойындарында біреуден көп медаль жеңіп алған адамдарға бір рет тұрғын үй алу құқығы жергілікті атқарушы органнан беріледі.

3. Олимпиада ойындарының чемпиондары мен жүлдегерлері үшін тұрғын үйді жергілікті атқарушы органдар спортшының тұрғылықты жеріне және алған орнына қарай республиканың қалаларынан алып береді.

4. Олимпиада ойындарының чемпиондары мен жүлдегерлері үшін мынадай шарттар белгіленеді:

1) Олимпиада ойындарында алтын медаль жеңіп алған чемпионға – үш бөлмелі пәтер;

2) Олимпиада ойындарында күміс медаль жеңіп алған чемпионға – екі бөлмелі пәтер;

3) Олимпиада ойындарында қола медаль жеңіп алған чемпионға – бір бөлмелі пәтер.

5. Тұрғын үй алуға құқығы бар адамдар (бұдан әрі - өтініш беруші) Олимпиада ойындары аяқталған күннен бастап бір ай ішінде тиісті жергілікті атқарушы органға тұрғын үйдің орналасу орнын (қала, облыс) көрсете отырып өтініш береді және мынадай құжаттарды ұсынады:

өтініш берушінің жеке куәлігінің нотариалды куәландырылған көшірмесін;

тиісті Олимпиада комитеттерінен Олимпиада ойындарының чемпионы немесе жүлдегері атағын растайтын жарыстар хаттамасының көшірмесін.

6. Жергілікті атқарушы орган қажетті құжаттарды алған соң мынадай іс-шараларды жүзеге асырады:

1) 5 жұмыс күні ішінде ұсынылған құжаттардың толықтығын тексеруді жүзеге асырады және тұрғын үй беру/бермеу туралы шешім шығарады;

2) шешім қабылданған соң 3 жұмыс күні ішінде өтініш берушіге жазбаша жауап жібереді;

3) 10 жұмыс күні ішінде дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органға ағымдағы нысаналы трансферттер бойынша өтінім жібереді;

4) дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органмен Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасында белгіленген нысан бойынша және мерзімдерде ағымдағы нысаналы трансферттер бойынша нәтижелер туралы келісім жасайды;

5) ағымдағы нысаналы трансферттер түскен күннен бастап алты айдан кешіктірмей

Олимпиада ойындарының чемпиондары мен жүлдегерлері үшін тұрғын үй сатып алады ;

б) спортшылардың - Олимпиада ойындарының чемпионы немесе жүлдегерінің меншігіне Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тұрғын үйді береді.

7. Жергілікті атқарушы орган мынадай жағдайларда:

- 1) осы баптың 6-тармағында көрсетілген барлық құжаттар ұсынылмағанда;
- 2) өтініш беруші осы баптың 1-тармағының шарттарына сәйкес келмегенде, өтініш берушіге мемлекеттік көтермелеуді тағайындаудан бас тартады.

8. Олимпиада ойындарының чемпиондарына немесе жүлдегерлеріне тұрғын үй алуды (сатып алуды) қаржыландыру Олимпиада ойындары аяқталған күннен бастап алты айдан кешіктірілмей, Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасына сәйкес ағымдағы нысаналы трансферттерді аудару арқылы жүзеге асырылады.

9. Аталған нормалар осы заң қолданысқа енгізілгенге дейін Олимпиада ойындарының чемпиондары мен жүлдегерлері атағын жеңіп алған адамдарға қолданылмайды.

48-бап. Дене шынықтыру саласындағы жеңілдікпен көрсетілетін қызметтер

1. Мүгедектерді қоспағанда, дене шынықтыру-сауықтыру қызметтерін тегін немесе жеңілдікті шарттармен пайдаланатын азаматтар санаттарының тізбесі, сондай-ақ жеңілдіктер мөлшері дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті органмен, ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) жергілікті атқарушы органының және дене шынықтыру-спорт ұйымдары әкімшілігінің шешімдерімен белгіленеді.

2. Мүгедек азаматтар санаттарын, жеңілдіктердің мөлшерін, арнайы спорттық керек-жараққа қол жеткізу шарттарын және оларды беруді Қазақстан Республикасының мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы заңнамасына сәйкес жергілікті атқарушы органдар белгілейді.

49-бап. Спортшылардың өмірі мен денсаулығын сақтандыру

1. Әскери қызметшілерді қоспағанда, спортшылар, жаттықтырушылар, спорт төрешілері оларды спорттық іс-шараларға жіберетін ұйымдардың қаражаттары есебінен жазатайым жағдайлардан сақтандырылуға жатады.

10-тарау. Дене шынықтыру мен спортты қаржылық және инфрақұрылымдық қамтамасыз ету

50-бап. Дене шынықтыру мен спортты қаржыландыру көздері

Дене шынықтыру мен спортты қаржыландыру бюджет қаражаты және Қазақстан Республикасының заңнамасымен тыйым салынбаған өзге де көздер есебінен жүзеге асырылады.

51-бап. Дене шынықтыру және спорт саласындағы демеушілік пен кәсіпкерлік қызмет

1. Дене шынықтыру-спорт ұйымдарының, командалардың немесе спорттық іс-шаралардың демеушілері бюджет қаражаты есебінен қаржыландырылатын ұйымдардан басқа, жеке және заңды тұлғалар бола алады. Демеушілер мен дене шынықтыру-спорт ұйымдарының, командалардың, іс-шараларды ұйымдастырушылардың арасындағы қатынастар шарттық негізде белгіленеді. Демеушілер спорттық іс-шараларды қаржыландыра отырып, оларды демеушілердің немесе олардың өнімдерінің белгісімен (эмблемасымен) өткізу құқығына ие болады.

2. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жеке және заңды тұлғалар дене шынықтыру-спорт ұйымдарына және жекелеген адамдарға қызмет көрсету бойынша кәсіпкерлік қызметпен айналыса алады, дене шынықтыру-спорт және қосымша тауарларды өндіре алады, дене шынықтыру мен спортты жарнама қызметінде пайдалана алады. Дене шынықтыру-спорт ұйымдарының, спорт федерацияларының, қоғамдық бірлестіктердің эмблемалары мен атаулы нышаны олардың меншігі болып табылады және тек олардың келісімімен ғана пайдаланыла алады.

52-бап. Дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттары

1. Дене шынықтыру мен спорттың материалдық базасын әлеуметтік инфрақұрылым объектілеріне жататын дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттарының барлық түрлері құрайды.

2. Спорт ғимараттары мемлекеттік және (немесе) жекеше меншікте болуы мүмкін.

3. Аумақтарды спорт ғимараттарымен қамтамасыз ету қажеттілігі сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтерге сәйкес айқындалады.

4. Спорт ғимараттарын орналастыру сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтерге сәйкес жүзеге асырылады.

5. Мемлекет меншігіндегі дене шынықтыру-сауықтыру, спорт және спорттық-техникалық ғимараттарды оларға тең дене шынықтыру-сауықтыру, спорттық және спорттық-техникалық ғимараттарды құрмай жоюға, нысаналы және функционалдық мақсатын өзгертуге жол берілмейді.

6. Меншігінде немесе иелігінде спорт ғимараттары бар адамдар техникалық регламенттер, стандарттар талаптарына, мемлекеттік бақылау (қадағалау) органдары белгілеген нормаларға, қағидалар мен талаптарға, санитариялық қағидаларға сәйкес спорттық іс-шаралар өткізілетін орындарды тиісінше техникалық жабдықтармен қамтамасыз етеді.

53-бап. Дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттарының тізілімі

1. Дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттарының тізілімі дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттары туралы мәліметтерді есепке алуға

және сақтауға арналған ақпараттық жүйені білдіреді.

2. Дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттардың тізілімін дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган қалыптастырады және жүргізеді.

3. Дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттары тізілімге енгізілуге жатады .

4. Дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттарының тізілімін қалыптастыру және жүргізу, одан мәліметтер беру, оған өзгерістер енгізу және алып тастау тәртібін дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган белгілейді.

5. Дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттарының тізілімі мынадай м і н д е т т і мә л і м е т т е р д і :

1) дене шынықтыру-сауықтыру немесе спорт ғимаратының толық атауын;

2) дене шынықтыру-сауықтыру немесе спорт ғимаратының мекенжайын (о р н а л а с қ а н ж е р і н) ;

3) дене шынықтыру-сауықтыру немесе спорт ғимаратының меншік иесі туралы м ә л і м е т т і ;

4) пайдалануға беру, реконструкциялау, күрделі жөндеу аяқталған күнін;

5) дене шынықтыру-сауықтыру немесе спорт ғимаратының функционалдық м а қ с а т ы н ;

6) біржолғы қабылдау қабілеті;

7) дене шынықтыру-сауықтыру немесе спорт ғимараты орналасқан жер учаскесінің а л а ң ы н ;

8) ғимараттарда қызмет көрсетуші персоналға арналған орындардың барлығын н е м е с е ж о қ т ы ғ ы н ;

9) медициналық қызмет көрсетуге және допинг-бақылау жүргізуге арналған арнайы жабдықталған үй-жайдың барлығын немесе жоқтығын;

10) көрермендерге арналған орындардың санын қамтиды.

11-тарау. Дене шынықтыру және спорт саласындағы халықаралық қызмет

54-бап. Дене шынықтыру және спорт саласындағы халықаралық ынтымақтастық

1. Дене шынықтыру және спорт саласындағы халықаралық ынтымақтастық Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары мен заңнамасына сәйкес жүзеге а с ы р ы л а д ы .

2. Дене шынықтыру-спорт ұйымдары шет мемлекеттердің спорт ұйымдарымен қатынастарда Қазақстан Республикасының регламенттері мен талаптарын, х а л ы қ а р а л ы қ ш а р т т а р ы н с а қ т а й д ы .

3. Қазақстан Республикасының аумағында халықаралық дене шынықтыру-спорт ұйымдары, сондай-ақ халықаралық дене шынықтыру-сауықтыру ұйымдарының

филиалдары мен өкілдіктері құрылуы мүмкін. Ұлттық дене шынықтыру-спорт ұйымдары заңнамада белгіленген тәртіппен өз қызметін жүзеге асыруға шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдарды тартуға, сондай-ақ шет мемлекеттерден, халықаралық ұйымдардан, шетелдік ұйымдардан, шетелдіктерден және азаматтығы жоқ адамдардан алынған ақша қаражатына және өзге де мүлкіне өз бетінше иелік етуге құқылы.

4. Қазақстан Республикасының аумағында қызметті жүзеге асыратын халықаралық дене шынықтыру-спорт ұйымдарының және олардың құрылымдық бөлімшелерінің құрамына өтеусіз негізде мемлекеттік қызмет лауазымын атқаратын адамдар кіре алады.

55-бап. Дене шынықтыру және спорт саласында ерікті негізде жұмыс жүргізетін ұйымдастырушылар (спорт еріктілері)

1. Спорт түрлері бойынша және өндірістік гимнастикадан жаттықтырушылар, нұсқаушылар, спорт төрешілері, халықпен дене шынықтыру-сауықтыру және спорт жұмысын ұйымдастырушылары (спорт еріктілері) ерікті негізде дене шынықтыру және спорт саласындағы қоғамдық қызметті жүзеге асыра алады, орталық және жергілікті атқарушы органдар басшылықты жүзеге асыратын дене шынықтыру-спорт ұйымдарында арнайы даярлықтан және аттестаттаудан өте алады.

2. Тиісті даярлықтан және аттестаттаудан өтпеген, осы баптың 1-тармағында көрсетілген адамдарға спорт сабақтарын ұйымдастыру мен өткізуге, спорттық жарыстарға төрешілік етуге және өзге де өз бетінше спорт қызметімен айналысуға рұқсат берілмейді.

56-бап. Қазақстан Республикасының аумағында тұратын шетелдіктердің және азаматтығы жоқ адамдардың дене шынықтыру және спорт саласындағы құқықтары

Қазақстан Республикасының аумағындағы шетелдіктер және азаматтығы жоқ адамдар халықаралық спорттық жарыстарда спорт түрлері бойынша Қазақстан Республикасы құрама командаларының (спорт түрлері бойынша ұлттық құрама командаларының) құрамында қатысу құқығын қоспағанда, осы Заңда көзделген көлемде дене шынықтырумен және спортпен айналысу құқықтарын пайдаланады.

12-тарау. Қорытынды ережелер

57-бап. Дене шынықтыру және спорт саласындағы мемлекеттік бақылау

1. Дене шынықтыру және спорт саласындағы мемлекеттік бақылауды дене шынықтыру және спорт саласындағы уәкілетті орган Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген талаптарды сақтау нысанасына жүзеге асырады.

2. Дене шынықтыру және спорт саласындағы мемлекеттік бақылау тексеру

нысанында және өзге де нысандарда жүзеге асырылады.

3. Тексеру «Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік бақылау және қадағалау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жүзеге асырылады. Мемлекеттік бақылаудың өзге нысандары осы Заңға сәйкес жүзеге асырылады.

58-бап. Қазақстан Республикасының дене шынықтыру және спорт туралы заңнамасын бұзғаны үшін жауаптылық

Қазақстан Республикасының дене шынықтыру және спорт туралы заңнамасын бұзғаны үшін кінәлі жеке және заңды тұлғалар Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жауаптылықта болады.

59-бап. Осы Заңды қолданысқа енгізу тәртібі

1. Спорт федерациялары осы Заң қолданысқа енгізілген күннен бастап алты ай ішінде өздерінің қызметін осы Заңның талаптарына сәйкес келтіруі тиіс.

2. Осы Заңның 41-бабында көрсетілген жаттықтырушылар мен спорт төрешілері осы Заң қолданысқа енгізілген күннен бастап екі жыл ішінде аттестатталуға жатады.

3. «Дене шынықтыру және спорт туралы» 1999 жылғы 2 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы Заңының (Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1999 ж., № 24, 1065-құжат; 2003 ж., № 15, 129-құжат; 2004 ж., № 23, 142-құжат; 2006 ж., № 3, 22-құжат; № 13, 86-құжат; 2007 ж., № 2, 18-құжат; № 10, 69-құжат; № 20, 152-құжат; 2009 ж., № 15-16, 77-құжат; № 18, 84-құжат; № 23, 111-құжат; 2010 ж., № 5, 23-құжат; № 24, 149-құжат; 2011 ж., № 1, 2-құжат; № 11, 102-құжат; № 12, 111-құжат; 2012 ж., № 3, 25-құжат; № 8, 64-құжат; № 12, 84-құжат; № 15, 97-құжат; 2013 г. № 14, 72, 75-құжаттар) күші жойылды деп танылсын.

4. Осы Заң алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қ а з а қ с т а н   Р е с п у б л и к а с ы н ы ң

Президенті